Центральный экземпляр

Массо а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

ЗНАК ПОЧЕТА

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«Свет» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 27 ДЕКАБРЬ, 1980 ШУ. ● № 155 (6285). ● Мах 2 кепиг.

Селхан город Грозне хьайийллай XVII Нохч-ГIалгIай областной партийни конференци

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

Селхан, г. Грозне, театрально - концертни зале хьайийллар XVII Нохч-ГIалгIай областной партийни конференци.

Конференци хьайийллар КПСС обкома хьалхарча секретара А. В. Власова.

Делегаташа чIоагIа дегаш айденна сийлен президиуме хорж КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель ноккъост Л. И. Брежнев керте вола КПСС ЦК Политбюро.

Конференце кулгалдара органаш хорж: президиум, секретариат, мандатни комисси.

ЧIоагIъю укх тайпара ден порядок:

1. КПСС Нохч-ГIалгIай областной комитето 1978 шера декабре денз 1980 шера декабре кхаччалца йолча юкъа баьча балхах йола отчетни доклад.

2. Областной партийни организаце ревизионни комиссе отчетни доклад.

3. «Советски Союза Коммунистически парте XXVI съездага йолча «1981—1985 шерашкеи 1990 шерага кхаччалцеи СССР экономически социальни дегIайоалаяра керттерча лостамех» йолча КПСС ЦК проекта хьакъехьара» доклад.

4. КПСС обком харжар.

5. Областной партийни организаце ревизионни комисси харжар.

6. КПСС XXVI съезда делегаташ харжар.

КПСС областной комитета отчетни доклад йир парте Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара **А. В. Власова.**

Областной партийни организаце ревизионни комиссе отчет йир комиссе председатела **Н. Я. Правеньке.**

Отчетни докладах хиннача пренешка къамаьлаш дир: КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара **Н. И. Семенова,** Наурски района «Притеречный» совхоза воккхагIволча жа Iуно **А. А. Азимова,** НГIАССР яздархой Союза правлене председатела **Р. С. Ахматовас,** КПСС Грозненски райкома хьалхарча секретара **А. И. Воронкина,** Нохч-ГIалгIай гIишлош управлене СМУ-2 комплексни бригадира **Ш. Хаджиева,** Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза председатела **Г. Г. Феньевас,** Шалински района «Шалинский» совхоза директора **Б. Д. Абаева,** КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара **А. А. Макиева,** «Красный молот» завода газоэлектросварщица **С. З. Умалатовас,** «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене парткома секретара **Д. К. Тарасова,** КПСС Ачхой-Мартановски райкома хьалхарча секретара **А. Т. Харикова,** НГIАССР прокурора **А. И. Ростова,** Старогрозненски УБР бурильщика, буровой бригада партгрупорга **Б. Н. Макарова,** Мескетински юкъерча школа директора **А. А. Айдамирова,** Сунженски района «Ассинский» совхоза бригадира **Х. И. Адуева,** КПСС Гудермесски горкома хьалхарча секретара **А. В. Волкова,** Грозненски консервни завода бригадира **Л. В. Саловас,** НГIАССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатела **Х. Х. Бокова,** СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода слесара **М. А. Мамаева,** НГIАССР халкъа тIехьожама комитета председатела **Р. А. Саламовас,** Надтеречни района «Новогорский» совхоза бригадира **З. Х. Энгинаевас,** ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара **Г. Х. Эльмурзаева.**

Конференце да а дийгIа чIоагIийр мандатни комиссе председатела **П. Г. Кащеева** яь мандатни комиссе доклад.

Болх баьча хьалхарча дийнахьа конференце делегаташа нийтта ладийгIар «Советски Союза Коммунистически парте XXVI съездага йолча «1981—1985 шерашкеи 1990 шерага кхаччалцеи СССР экономически социальни дегIайоалаяра керттерча лостамех» йолча КПСС ЦК проекта хьакъехьа» НГIАССР Министрий Совета председатела **М. А. Керимова** доклада.

Конференце балха юкъе дакъа лоацаш ба СССР Граждански оборона начальник — СССР оборона министра заместитель **А. Т. Алтунин,** КПСС ЦК организационно-партийни балха Отдела сектора заведующи **Г. Д. Лапчинский,** «Агитатор» яхача КПСС ЦК журнала керттера редактор **М. П. Габдулин,** Къилбаседа - Кавказски военни округа бIуний командующе заместитель **В. И. Кобзарев.**

Конференци дIахо болх беш я.

КОНФЕРЕНЦЕ КУЛГАЛДАРА ОРГАНАШ

ПРЕЗИДИУМ

Алтунин А. Т.	Гайбалиров Ш. Х.	Кобзарев В. Н.	Семенов Н. И.
Арсамаков А. С.	Гечебаев Ю. М.	Кожуховский С. Н.	Табанкова В. Г.
Ахматова Р. С.	Головченко В. С.	Коротнова З. В.	Трубина В. С.
Барахоева Л. В.	Дугиева С. Я.	Куценко В. А.	Умхаджиева М. С.
Баталов М. П.	Дудурмиева Н. А.	Лапчинский Г. Д.	Хаджиев Ш.
Билимханов А. А.	Дмитриенко В. Н.	Магомадов Л. Д.	Хазуев С. Х.
Белоозеров В. И.	Другова Н. И.	Мельников М. А.	Хариков А. Т.
Боков Х. Х.	Ерыков Н. А.	Мусхаджиева М. С.	Хачатуров Р. М.
Бузуртанов М. О.	Завгаев Д. Г.	Макиев А. А.	Шинкарник В. М.
Веденко Г. К.	Иванов М. А.	Оздоев Х. Х.	Шевченко А. С.
Ведерников Н. Н.	Исмаилов Э. Э.	Олейников Г. Г.	Шуть Л. А.
Воронкин А. И.	Кагерманов А. Д.	Правенький Н. Я.	Эльмурзаев Г. Х.
Власов А. В.	Кащеев П. Г.	Саидов Б. М.	Эсмухамбетов Н. А.
Габдулин М. П.	Керимов М. А.	Саламова Р. А.	Яценко Г. А.

СЕКРЕТАРИАТ

Аккатова З. И.	Волков А. В.	Карагичева А. М.	Паньков А. Г.
Албастов Н. А.	Героев Ю. Х.	Мальцагова К. М.	Поляков Н. И.
Баматгиреев М. Ш.	Гулаева Т. С.	Махаури Г. Г.	Ростов А. И.
Бахмадов М. Д.	Дидигов Т. М.	Махмудхаджиева Т. У.	Тумсоев Е. В.
Брыкайн Е. В.	Исмаилов У. А.	Нутаев Л. С.	

МАНДАТНИ КОМИССИ

Арбиев М. А.	Гуляев В. И.	Луньков В. В.	Харсанов Л. М.
Богатырева З. А.	Заурбекова Б. М.	Магомадова А. А.	Черкышева Г. П.
Богатырев Т. М.	Ивахова А. В.	Мангоева Д. М.	Шихаева П. Ш.
Буеев П. А.	Иванов А. И.	Узбаева П. В.	Щербина Н. А.
Гайрбеков Р. М.	Кащеев П. Г.	Федорова А. Н.	Эштиев А. М.
		Хамурзаева Ш. М.	

КПСС обкоме, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совете, облсовпрофе, ВЛКСМ обкоме

ДИКА IАНГАРА ДОАХАРГДА ВАЙ ХЬАЙБАШ

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКЦИ ДУКХАГIА, ДИКАГIА, ДIАДОДАР КIЕЗИГАГIА ДОЛАШ ХИЛИЙТА

КПСС обкома бюрос, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо тIайийпаб «1980/1981 шера Iан замалахьа доахан дика Iангара дахар, хьайбай продукташ дукхагIа яхари эцари дукха хьайбай боахама болхлой социалистически яхь йоаржалра хьакъехьара» социм.

Социм тIа белгалдаьд республика колхозаши совхозаши, хьайбаш леладеча комплексий, фермай, бригадай коллективаш хьайбашка Iа денкхийтара дIадахеча шерарчул дикагIа кийчъенниига, дукхагIа Iалашдаьд доакъераш, кIаьга хIана КПСС XXVI съезда сийна тIайийца социалистически декхараш кхоачашдара дегаш уразтта къахьегаш я. Боахамашкара торонаша йиш хулийт Iан беттешка хьайбай продуктивноста боарам лакхе хулга Iалашде.

Колхозой, совхозий болхлой, юрта боахама специалистий, юрташкарча беррига болхлой творчески хьинар дIахо айде догдайта доккха хIама хилар «1980/1981 шера Iан замалахьа доахан дика Iангара дахар, хьайбай продукташ дукхагIа яхари эцаси дукха хьайбай боахама болхлой Еррига союзни социалистически яхь йоаржалра хьакъехьар» КПСС ЦК, СССР Министрий Совето, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК бь социм.

Еррисоюзни социалистически яхь республика эггара къонка юкъебазар Шелковской района Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеча «Путь к коммунизму» яхача колхоза, Грозненски района «Кулариннский», Урус - Мартановски района «Гехинский» совхозий хьайбаш леладераш. Цар дIайодлийр «Продукци дукхагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш» яхача девизагIа Iан замалахьа хьайбай продукташ дукхагIа яхара йолча торонех кхоачамеи биззагIа пайда эцара йола социалистически яхь.

КПСС бюрос, Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо къобалдир Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза, Грозненски района «Кулариннский», Урус - Мартановски района «Гехинский» совхозий хьайбаш леладерше дIадоладаьр.

ЧIоагIъяьй 1980/1981 шера Iан замалахьа дулх, шура, кхийола продукци дукхагIа яккхара районаша, колхозаша, совхозаша хьайбаш леладеча комплексий, фермай, бригадай коллективаша леладеча социалистически яхь условеш.

КПСС горкомаш, райкомаш, юрта боахама министерство, кхийола республикански юрт боахама ведомстваш, халкъа депутатий городской районни Советий исполкомаш, колхозийн, совхозийн партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК социм, Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеча «Путь к коммунизму» яхача колхоза, «Кулариннский», «Гехинский» совхозий социалистически декхараш, хьайбай боахама болхлой республикански социалистически яхь условеш колхозий, совхозий хьайбаш леладеча комплексий, фермай, бригадай еррига коллективашка шерра ювцае. Положени а оттаьь 1-ча январа денз 1 мартга кхаччалца агитационни массово - политически болх дикагIа лелабара хьайбаш леладеча комплексий, фермай, бригадай балхага хьажар вIаштIехьдеккха;

хьалха леттача коллективай почин ма могга хьал а лаьца, хьайбаш дика Iангара дахара социалистически яхь шерра йоаржалра тIехьа баш бола организаторски массово - политически болх чIоагIбе, фермай продуктивность дIахо айбра, дулх, шура кхийола хьайбай продукташ дукхагIа эцара хьайбаши кез тIера еппазареш тIера ца доалийтара Iалашдара, пачхьалкхенга хьайбай продукташ йоткхара планаш тIейийца социалистически декхараш кхоачашш тIехкхолчаши дара тIехьара хьайбаш леладерий творчески инициатива дегIайоалае;

производстве еррига участникашка яхь лоархIам айбе, социалистически яхь вIаштIехьйоалачера юрта боахама специалистий лоархIам айбе, пачхьалкхен планаш кхоачашъярах бола юрта къахьегIча хIара сага бехктохам лаайбе. Массови профессий кадраш, къахьегIа а хьайбаш леладереш, кийчбара а цар говзал лакхъяра а болх чIоагIагIа бе, кагирхой кхотем лаьхбара а профессиональни говзал айяра а лоархIамеча фоамех цаI хилара гарра хьахамчий болам шерагIа боаржабе;

кхь а чIоагIагIа шурий фермашка юкъехкхуле фу тоадош эргадахара хьона хьайбаш сиха е доссадара тIаерзаь йола къахьегам вIаштIехьбаккхара поточно - цеховой система, Iилманни дикагIча опытан кергIдаьнна кхыдараш.

Республиканскими районни газетий редакцешта, телевиденен радиовещанен Госкомитета тIадиллад хьайбаш леладерий социалистически яхь миштта лел шерра дувцийта, хьалха леттаний — производства новаторий опыт массе а вагIоралхьарь дIайоазайийтийта.

1980 — 1981 ШЕРА IАН ЗАМАЛАХЬА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ДУКХАГIА ЯХАРИ КИЙЧЪЯРИ ДУХЬА РАЙОНАША, КОЛХОЗАША, СОВХОЗАША, ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕЧА КОМПЛЕКСИЙ, ФЕРМАЙ, БРИГАДАЙ КОЛЛЕКТИВАША, ХЬАЙБАЙ БОАХАМА БОЛХЛОША ЛЕЛАЕЧА РЕСПУБЛИКАНСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА

УСЛОВЕШ

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬЕ КОТАЛО ЯЬККХАРГАШ ЛОАРХI:

1980 шера 1 октябре денз 1981 шера 1 июле кхаччалца дулх, шура, фуаш, тха, кхийола продукци яккхарей пачхьалкхенга йоххарей планаши социалистически декхараши кхоачашдеча эггара дукхагIа хьокхамаш лакхделга вIаштIехьдаьккха, юсташ йолча дIадахача шера ханаца нийсйича хьайбай продукташ дукхагIа йоаккхилгеи кийчъелгеи, доахани коа тIара оалхазараши дебадела Iалашдаь йола районаш, колхозаш, совхозаш, кхийола пачхьалкхени боахамий юкъарей предприятеш, хьайбаш леладеча комплексий, фермай, бригадай коллективаш.

Цу хана тергалду:

хьайбаш леладеча комплексий, фермай, бригадай ветеринарно-санитарни хьал;

доакъарех кхомбеши дикагIеи пайда эцилга Iалашдар;

хьайбай боахамерча болхлоша культурно-бытовой хьалаш вIаштIехьдахар.

Хьайбай боахаме хьалхалаттараш:

укх лохерчул кIезигагIа йоацаш хIара Iаттагара юкъера лаьрхIача шура яьккха доиркаш.

(кг):

беттаж	1-гIа зона (Шелковски, Наурски районаш, г. Грозный)	2-гIа зона (Грозненски, Гудермесски, Сунженски, Назрановски районаш)	3-гIа зона (Шалински, Урус-Мартановски, Ачхой-Мартановски, Надтеречни, Малгобекски районаш)	4-гIа зона (Веденски, Ножай-Юртовски, Советски районаш)
Декабрь	200	180	160	110
1980 шера IV квартале	600	600	500	300
январь	220	200	180	110
февраль	250	210	200	100
март	300	250	230	120
апрель	300	250	240	130
май	360	340	300	140
июнь	420	400	350	200
1981 шера ах шера	1850	1650	1500	800
1980 шера 1 октябре денз 1981 шера 1 июле кхаччалца йолча Iа доаккхача юкъерIа	2450	2250	2000	1100

шура луча доахана гIулакх деш бола, шоашта тIачIоагIъяьча доахана группацарча хIара яхоебеча Iаттагара юкъера лаьрхIача шура яккхара хьокхамаш районе эггара дукхагIа лаьхдаь скотникаш;

I, II, III зонаш	750
IV зона	550

доахан дIахо хьалкхедеш чуоттадеши, чуоттадаь кхоабаш бола, хIара деннен бийсаннен юкъера лаьрхIача хьайбашта укх лохерчул кIезигагIа доацаш дулх (граммаш) тIадетталулга Iалашдеш бола скотникаш:

	I-гIен IV-гIен кв.	II кв.
I, II, III зонаш	650	750
IV зона	450	600

нагахьа санна 98 процентал кIезигагIа доаца хьайбаш шоай метта хулийте:

деннен бийсаннен юкъера лаьрхIача укхал дукхагIа дулх (граммаш) тIадетталойтилга Iалашдаь бола телятницаш:

I, II, III зонаш	750
IV зона	550

нагахьа санна 97 процентал кIезигагIа доаца Iаьсий шоай метта хулийте:

нана хьакхарчашта гIулакх деш бола цкъа яккхаш юкъера лаьрхIача уналцlена а йолаш еррал хурскаш хьахилийта бола свинаркаш (свинараш):

I зона	
II-гIеи III-гIеи зонаш	
IV-гIа зона	

нана хьакхийна тIехьа—9, цкъаьра яхаьаш тохкам беши праштa тIехьа — 7, нагахьа санна тIехьара къоастача хана хурска юкъера доза 15 килограммал тIех хуле;

чуоттаь латтача хьакхарчашта гIулакх деш бола, деннен бийсаннен юкъера лаьрхIача 480 граммал кIезигагIа доацаш дулх тIадетталулга Iалашдаь свинаркаш (свинараш);

дошо Iунал деча Iулиарча хIара 100 жийна тIехьа еппал Iоахарий хьалхедаьа юкъера лаьрхIача хIара устагIаана тIера укхал кIезигагIа доацаш тха доаккхалга Iалашдаь боли жа Iуй:

	Iоахарий (корта)	тха (кг)
I зона	130	6.0
II-гIеи III-гIеи зонаш	120	4.0
IV-гIа зона	105	2.5

нагахьа санна 98 процент хьайбаш шоай метта хилийтадале; Iовхарий дийна доаш эзача тIехьара къоастадеча хана 25 килограммал дайгагIа доацаш хуле.

Яккхача котамашта Iунал деш бола, юкъера лаьрхIача хIара яккхача котама тIехьа яккхарел кIезигагIа доацаш фуаш гулдаь бола птичницаш: декабрь — 15, январь — 15, февраль — 16, март — 18, апрель — 20, май — 20, июнь — 16. Дерригаш а 1980 шера 1 октябре денз 1981 шера 1 июле кхаччалца — 150 фуъ, нагахьа санна 95 процентал кIезигагIа йоаца котамаш шоай метта хилийтале.

Котама корергаш кхееча юкъагIа 92 процентал кIезигагIа йоацараш шоай метта хулийтилга Iалашдаь бола цыплятницаш.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА ИТОГАШ ЯРА ПОРЯДОК

ХIара бет-бетта ю социалистически яхьа итогаш. Социалистически яхье котбаьнараштa теза моттигаш оттаю: районашта — шиъ моттиг: хьалхарен шоллагIеи; колхозашта, совхозашта, пачхьалкхен кхьича боахамашта — шиъ хьалхарен кхоъ шоллагIеи; хьайбаш леладеча комплексашта, фермашта, бригадашта — шиъ хьалхара, кхоъ шоллагIа, пхиъ кхоалагIа.

«Яхье котьаьнараш — зонашта голла шо-шоай доакъошка хьокхамаш эггара дукхагIа лаьхдаь йола районаш, колхозаш, совхозаш, хьайбаш леладу комплексаш, фермаш, бригадаш республикански газеташ тIа оттадаьча сийлен Уллга тIа йоах.

Квартале баьча балха итогагIа хьалхара моттиг яьккхача района КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара теза Цlе байрахх хьожаю.

Яхье котбаьнигараш лоархI хьайбай продукци яккхара укх условешка белгалдаьчарел лохагIа доацача хьокхамашка нкаьча хьайбай боахамера хьалхалаттараш. Яхье котбаьнарий списокаш хIара бет-бетта кепа етт районни газеташ тIа.

Iангара даьккхачул тIехьагIа хьахиннарех йола социалистически яхьа итогаш ю 1981 шера 1 июле кхаччалца лаьрхIе.

Хьайбай боахаме хьалха мел латтарашта — Iа доаккхача юкъагIа яхье котбаьнарашта — КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома сийлен грамоташ а хьайбай боахаме хьалхалаттарий республиканский слете дакъа лаца бокъо а лу.

Iа доаккхача юкъагIа деннен бийсаннен юкъера лаьрхIача йоаккха шура дIадахача шерарча юстача ханаца нийсйича I килограммал кIезигагIа йоацаш алсамйоаккхилга Iалашдаьча доиркашта;

чуоттадаь хьайбаш кхоабача, деннен бийсаннен юкъера лаьрхIача соахка Iаь хиннача боарамца нийсдича хьайбашта 100 граммал кIезигагIа доацаш дулх дукхагIа тIадетIадалийтача скотникаштеи свинаркаштеи;

соахка даьккхачунца нийсдича хIара устагIанна тIера 100 грамм дукхагIа тха даьккхача жа Iуйта;

хIара яккхача котама тIехьара соахка Iа доаккхача юкъагIа гулдаьрел 15-нел кIезигагIа доацаш фуаш дукхагIа гулдаьча птичницашта, нагахьа санна продукце дикал лаьха а хуле, яхьа условешца вож дIа мел дехараш кхоачаш а даьдале «1980/81 ш. Iа доаккхаш республике дикагIа вола хьайбаш леладер» яха цIи лу хоа кийчъаь диплом а долаш.

1980 шера йиълагIча кварталеи 1981 шера хьалхарча ах шерей доахани коа тIара оалхазараши шоай метта лоаттадара, продуктивность лакхъяра, пачхьалкхенга йоххача хьайбай продукце дикал тоаяра, юрта боахамерча хьайбай приплод алсамъяккхара хьокхамаш эггара дикагIа хилийта бола котбаьннараш хоастабар духьа РСФСР Министрий Совета социмгIа хIараяр 800 сомагара 1000 сомага кхаччалца а йолаш ахчан 60 премий оттаьй Нохч-ГIалгIай АССР-а хьайбаш леладеча фермай, комплексий, бригадай коллективашта ахчан премеш яла лаьрхIа, хIаране 100 сом мах болаш 140 деза сагIат хьожадаьд колхозий, совхозий, пачхьалкхен кхьича боахамий хьайбаш леладеча хьалхалаттарашта совгIаташ дала лаьрхIа.

40 сагI хоаставу аргIаш йоацаш йоккха НГIАССР Министрий Совета резервни фондере «Жигули» яха легкавой автомашенаш хьожаярца.

Яхье котбаьннача воккхарна мах болаш профсоюзий отраслевe обкомий чотагIа туристически путевкаши салоIача цIеношка баха путевкаши лу.

ХIАРА ДЕННА — ДУКХАГIА

КПСС XXVI съезда сийна яьржача социалистически яхье хьинаре дакъа лоацаш ба Шалински района «Зори Кавказа» яхача комсаш лелаеча совхоза хьайбаш леладераш. Хьайбай продукци яккхара темпаш хIара дийнахьа лакхлу унхаза.

Совхоза ферме 622 бежан да, царех 196 бетта етт ба. Хьайбаш чулатта помещенеш IIайха я, цар рационе — тIо-жа а моша а доакъар.

Хьайбаш леладечарна юкъе хIара дийнахьа шерлу социалистически яхь. Хьайбай продуктивность лакхлу.

— Тха хьайбаш леладераша дика къахьегача котало яьккхай, — чIоагIа раьза волаш дувц совхоза керттерча зоотехника Джапаралиев Абу-Супьяна. — Шера хIара Iаттагара 1968 килограмм шура яккха езаш хиннача, чакхбаьннача цхьайтта бетта 2081 килограмм яьккхай. Цхьа бутт хьалха шера план тIехихоачашъяьй.

Доиркашта юкъе хьалха латташ я Шабазова ПаьтIамат. Цо хIанзале хIара Iаттагара 2600 килограмм шура яьккхай. Цул дукха тIехьа ца бусаш хьабоагIа доиркаш П. Чахаева, З. Демильханова, К. Сайдулаева, кхыбараш.

Ферме дика Iаьсий хьалкхедаьд: хIара 100 Iатта тIехьа — 85 Iаса. Шу чакхдаьлалехьа из цифра 92-га дIакхоачае безам ба унхаза.

А. ВАСОВ.

ХАРЖАРХОШЦА ВIАШАГIКХЕТАР

Укх деношка Грозненски районерча Первомайски станице бахача харжархошца вIашагIкхийтар СССР Лаккхехьарча Совета депутат, СССР Граждански оборона начальник—СССР оборона министра заместитель **Александр Терентьевич Алтунин.** Укхаза гулбеннабар дукха колхозхой, района коллективашкара къахьегамхой. Нийтта дизаьшца «Даим хилба хьашт дола машар» яьнна лаьрхIа кийчъяьча литературни монтажаца хьаьша накъабаьккхар дешархой.

ВIашагIкхийттарашта хьалхашка къамаьл дир КПСС Грозненски райкома секретара Е. Я. Астанчука, хьайбай комплекса начальника Я. М. Идигова, паркома секретара Ф. В. Сухачева, сомий бешамаш леладерий бригадира М. Т. Черникова, кхычар. Гулбеннарашта дег тIара баркал аьлар нов А. Т. Алтунина.

А. ШАМСУТДИНОВ.

ПАРТЕ ПЛАНАШ—ХАЛКЪА ПЛАНАШ

XXVI съездага йола КПСС ЦК проект ювцаш

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА ОАРЦАГIА ЦА БОАХАШ

Вай мехка халкъа боахам цхьайтталагIча пятилетке дегIаккувлара йолча планаш тIа де лерхIар геттара дукха да. Уж кхоачашдара опыт, хьаькъал, кхоллама инициатива эш. Юрта боахама продукци кхы тIа а алсамъяккха лерхI, айе езаш я цун дикал а.

КПСС ЦК проекта тIа цох льциа аьнкад: «Колхозашкея совхозашкек хьаьхя латта опыт тIатеIIя юкъекхахье, къахьегами производствон вIаштIехьйоаккхилга эргадоахаш тоаде. Лаьттах, производственни фондех, материальни, финансови, къахьегама ресурсех пайда эцара эффективность дикка лакхъе».

Из программни документ хьайийллача партийни собране «Ингушский» совхозе дуцача хана къахьегамхой хьалхашка латта декхараш кхоачашдара оарцагIбоахаргба-их аьнна хетар. Из иштта хилаьза даргдоацаш дар, хIана аьлча совхоза пачхьалкхен декхар дукха тIадисадар. Духхьал укх цхьан шера а план кхоачашъйина 70 тоин гаргга шура ца йоххаш ба боахам.

Бакъда, партийни собране дийцар къахьегама овсарле лакхъяра дош дацар. Коллектива хьалхашка уттаяь цифраш белгала лохагIа яр совхозе йолча торонел. Хьажал шоаш.

«Ингушский» совхоз районе ялат кхедеча боахамашта юкъе боккхагIчарех цаI ба. Укх шера планагIа 3500 тоин ялат дохка дезаш дар. 1981 шера боахама кулгалхоша 3000 тонн ялат дохка лерхI, из соахка тIинийца хиннача социалистически декхарел 550 тонн кIезигагIа да. Дукха кIезигагIа дохка лерхI дулх а. 250 тонн хила дезача 70 тонн дохкаргда аьнна тIайийцай план. Иштта лохагIа я сом, баьцададараш дохнира планаш а.

Лоацца аьлча, цу цифрашка хьежача совхоза кулгалхой боахам дегIабоалабе дага бац. Совхоза парткомо, кулгалхоша тIахьехац къахьегамхой хьалхашка латта халонаш эша я еш, къахьегама овсарле дегIаккхувлара, юрта боахама продукци дукхагIа яккхара. Тахан совхозе этта хьал КПСС ЦК октябрьски (1980 ш.) Пленумо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашделга да ала йиш яц.

Бакъда, совхоза къахьегамхошта, парте мугIарера болчарна дика хов иштта этта гIулакх ла йиш йоацилга. Цар дика кхетаду шоашта хьалхашка латта декхараш, хов малагIа кхоачамбоацараш да боахаме, уж дIадоахаргдола наькъаш дова. Партийни собране цар дийцачух корта бича боахаме дола кхоачамбоацараш дIадаха вIаштIехьдаргда. Из кхетадеш да. Ца кхетадер кхыгIкхе дар. ХIана вацар, уж мо доли лоархIаме дешаш дуцеш хиннача собране боахама кулгалхо — совхоза директор А. А. Картоев. Цунна дIахьза дезаш, цо пайде эца мегаргболаш къамеьл дар укхаза дийцар.

ДагадохарагIа аьлча, боахаме производственни дисциплина лоха я, цхьаболча участкай кулгалхой шоашта тIалатта бехкtокхам кхетабеш бац аьнна коммунисташта хеташ хиннар бакъдолга хьахьонхар цу гIулакхо. Шеца вар бахьан малагIа да хьа а ца оалаш, коммунист, боахама кулгалхо партийни собране ца вeча, мугIарера болчарга фу ала йиш я? ХIаьта боахама кулгалхо хилаьза варгвоацаш къамаьл дар собране дийцар. Къамаьл даьраша йийца проблемаш администраце новкъосталца мара къоастаюлургйолаш яцар.

Собране къамаьл даьча № 1 йолча мехотряда начальника Х. Корнгова, тракториста Хайдамова чIоагIа сагота а болаш дийцар юртбоахама техника бIаьстенкхашкара баллаш чаккхдахара аьсала кийчъеш хиларах. Из болх толамца чакхбаккхара цхьаьна тайпара хьалаш вIаштIехьдаьхадац укказа. Йолаш яц ремонт е техника дIаоттаяра эша помещенеш, бытовкаш. Мехмастерске лерттIа къахьегам вIаштIехьбаьккхабац. Цхьайолча хана итт минути яь яккха йиш йола ремонт кIире а яь ца йоалаш латт. Тоьаш яц эша оатхалаш, администраце ха а ховш дукха прогулаш ю. Цхьайолча хана сварщик воацаш, из хьавеча мехмастерске заведующи воацаш моттигаш хул. Ха дIайодa, болх шин хьаннахьа чакх ца боаккхаш бус.

ЦхьайтталагIча пятилетке юртбоахама продукци 12—14 процент, общественни боахаме къахьегама овсарле 22—24 процент алсамъяккха езалга белгалдаьккхад КПСС ЦК проекта тIа. Из вахаре миштта кхоачашде безам болаш ба «Ингушский» совхозе?

Собране къамаьл даьча воккхагIволча жа Iуно А. Атаева чIоагIа сагота а волаш дийцар жа дахка долалу кампаня хьатIаккхоачаш латтилга. Эггара дукхагIа жа дахка бутт март ба. Из шелал а йовхал а хувцалуш утташ ба. Керда Iодаь Iоахарий дIаоттаде боахаме йIайха помещенеш яц. Соахка хиннар дицденнад укказа. ДIадахача шера лерттIа Iалашо ца яр бахьан долаш дукха Iаьхарий дайра боахаме, пачхьалкхен план кхоачаш ца еш йисар. Дахкаргдолча жена цхьан Iула юке тахан цхьа килограмм концентрат боахаме йолаш яц. Цу Iул латтача помещене бийсанна сердал йоаца дукха ха а я. Уж кхоачамбоацараш кастта дIадоахарг ма дий аьнна даха дог долаш хIана хьагучох хIама а дац.

Кхы дикагIа дац шурийтоварни фермера гIулакх а. Iа даккха хьайбаш чуоттаде деза помещенеш кийчъяьяц, соцаш-йолалуш я доаьхьар кийчду цех, муж боахаме кийчбац. Доаркашта балха хьалеш вIаштIехьдаьхадац. Шенхашта санитарни нормаш лелас езаш гIулакх да фермера дар, хIана аьлча пехкашта лазар долча доаханга хьежа безаш хул доаркаш.

Собране къамаьл даьча рабочкома председатела А. Арсамакова дийцар хьайбаш Iангара дахара хIаьз массане а теркам тIабохийта безилга. Доакъар боахаме долаш да, хIаьта миштта пайда эц цох? Цу деша хаддаза теркам тIаноттабе беза. ХIанзаг а де доагIар па дойя. хала хургда цхьайтталагIча пятилетка декхараш кхоачашде.

ХIаране шийна тIадиллача гIулакха бехктокхам ай ца бойя, тоалургбац боахам. Из дар коммуниста Х. Гетагажева, И. Гандалоева, дуккхача кхычар дийцар. Цар белгалдаьккхар кхоанара ди даг а доаллаш, массане а цхьана хьинаре къахьега дезилга.

Из да керттердар. Совхоза кулгалхой, партком декхарийла я хьалхашка латта декхараш кхоачашдара шоашкара масал а гойташ, ерригa коллектив оарцагIъаккхаь, хIаране инициатива дегIаккхувла.

— Парте XXVI съездага йола КПСС ЦК проект — «1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхачалца а СССР экономически социальни дегIайоалара керттера лостамаш» хIаране чIоагIа уйла а еш Iомаде деза, уж вахаре кхоачашдара массане а хьинаре къахьега деза, — аьлар собране къамаьл даьча И. С. Гандалоева. Иштта мара торо хургъяц боахам дегIаккхувла а пачхьалкхен планаш кхоачашъе а.

Т. ФЕДОСЕЕВА,
«Ленинское Знамя» яхача Малгобекски районни газета редактора заместитель.

Селекционно-фун болх тоабе

«1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхачалца а СССР экономически социальни дегIайоалара керттера лостамаш» яхача парте XXVI съездага йолча КПСС ЦК проекта V разделе белгалдаьккхад: «Хьайбай фуни продуктивнии дикал эргайоахаш тоалра, промышленни технологе дIадехараша ма яххара йола довханех коа тIарча балхазарийн дукха продукт телаш дола керда тайнаш, линеш, гибридаш хьаяра бeй болча селекционни балха боарам айбе. Деш дола ветеринарни гIулакх тоаде» яхача проекта тIарча дешаша декхарийла бу вай республикерча хьайбаш леладеча фермай болхлой хьайбай продукци алсамъяккха.

ТIеххьарча шерашка вай республике дукха къахьегад хьайбаш леладелга дегIаккхувлара. Дуккхача боахамашка хьалъьй йоккхий механизировании фермаш комплексаш, дукхагIа даьккхад дулх, шура, фуаш, тха, дукхагIа да хьайбаш, коа тIара оалхазараш.

Дукха капиталовложенеш хьахийцай доакъара йидустре лара хьалъяра, дикача фух дола хьайбаш кийдара. Аллха, карарча пятилетке дикача фух дола 25 эзар бежан кийдад, царга 20 миллион сом гаргга ахча дIадахийтад. ХIанз боахамашка долча хьайбаех дукхагIа дола дакъа дикача а цIенача а фух да. Масала, 1980 шу долалуш республикерча дикача фух болча 58434 Iаттах 13818 цIенача фух бар.

Районашка а боахамашка а детташ дола доахан дукхагIа хиларца вIаштIехьдоал дикача фух дола хьайбаш дIадоладара болх тоабе. Иштта тIа-тIа дукхагIа хул республикерча боахамашка цIенача фух дола хьайбаш. Масала, Сунженски района колхозашка 12,2 процент, Ачхой-Мартановски района совхозашка — 30,2 процент, Грозненски районе — 28,1, Назрановски районе — 23,3 процент да цIенача фух дола доахан. Лоамарча районашка белгала дукхагIа да Швицки, абердино-ангусски цIенача фух дола доахан.

ХIаьта а белгалдаккхаьза даргдац, шура а дулх а даккхара темпаш лоха йолга, хьайбаш леладеча дIаухийтача капиталовложенеша бала беза пайда ца лулга. Республикерча дуккхача боахамаша кхфачашъяьяц пачхьалкхенга хьайбай продукци йоахкара пхе шера заданеш.

Цхьадолча боахамашка хьайбай продукци йоаккхилга эзала долга — хьайбаш леладара культура лоха хилар, селекционни-фун баллхаш лерттIа ца делга, юкаметтаувттадац хьайбаш.

Республике йоккха материально-технически лард я селекционни болх толамца чакхбахара. Республикански Госплемобъединене хьалъьй производственни помещеней комплекс. Цуи доахан, жа, хьакхарч лелаяра отделени юртбоахама хьайбашта искусственни осеменени ю низ бола станци я. Госплемобъединене я лакха класс йола бугIаш-производителаш. Царех 96 процент элита-рекорд классах я. Антлерски фух йолча бугIай нoaнoша юкъера лаьрхIача 4,69 процент хьоанал йола 5353 килограмм шура лу, иштта лакха продуктивность йолаш да аренашкара цIеча фух дола доахан а — хIарв Iоттагара 3,97 процент хьоанал а йолаш 4760 килограмм шура йоахх, иштта дикача фух йола производителаш кхы а я.

Бакъда, селекционни болх тоабара республике йолча йоккхача торонех массанахьа бизза пайда эцац. Цу гIулакха эггара хьалха бехке ба колхозийн совхозийн специалисташ. Цар хьайбаш юхаметтаоттадара, зоотехнически а племенной а учет лелаяра, хьайбаш кхабара а уж хьалкхедара а балхаш лерттIа вIаштIехьдаьхадац.

Шу долалуча хана республикерча боахамашка 67,5 эзар етти шинари дар, хIаьта царех чакхбаьннача цхьайтта бетта 45 эзар мара даьхадац. ХIара 100 Iатта тIехьа хьалкхедаьр 62 Iасиаг мара дац, уж соахка укх хана хиначул 4 Iасиаг кIезигагIа да. ХIара шер-шера бугIа па доагIаш дус 10—12 эзар шинар. Цо хьахьокх доаханна осеменени елга республике эсала лелилга. Из бахьан долаш дерригача доахах 30 процент Iахкара дус, цу гIулакхо геттара докиха зе ду пачхьалкхенна.

Къаьстта во латт из болх Сунженски, Малгобекски, Шалински, Грозненски районашка.

Дуккхача боахамашка тоьаш яц ветеринарни гинекологий, зоотехникий-селекционерий, фуга хьожача учетчикий кадраш. Совхозашта, колхозашта доагIаш дола новкъостал дац штатни расписане 155 саг волча Госплемобъединене служба а.

Селекционни балха тIара кхоачамбоацараш гуча а даьха, уж дIадахара де доагIар деш бац Госплемобъединене инспектораш. Геттара чIоагIа новкъарле еш гIулакх да боахамашкара зоотехникаш каст-каста хувцалулга. Фу тоадара гIулакх цIенхаштта чакхдаккхара цхьан боахаме 5—6 шера баь а болх бе беза, дика довзаш хила деза Iулацара доахан. Хоаш да, хьайбаш мел дика кхоабе а помещенеш мел дика яле а селекционни балха культура лоха хилча хьайбаш Iаьхара дусилга. Из бахьан долаш дебац доахан.

Республике дикача фух йола производителаш яле а, дуккхача боахамашка продуктивни доацача хьайбаех йола бугIаш лелаю, шинарашта искусственни осеменени яц, дикагIдола шинараш, хьакхарч хьакъестиц ремонтни группа хьаяра, шурий фермашка юкъейоалац прогрессивни йола поточно-цеховни система.

Дерригача советски халкъо тахан юкъача парте XXVI съездага йолча КПСС ЦК проекта тIара мугIараш дешаш къьыга кхетаду хьайбаш леладеча хIара специалиста творчески гIулакх хила делилга, дулх, шура кхыйоха хьайбай продукци яккхара керда резерваш лаха езилга.

«1980—1981 шерашка хьайбаш Iангара дахара, хьайбай продукци дукхагIа яккхара а из йоахкара а хьайбаш леладечарна юкъе Вреригонани социалистически яхь йоаржаярах» болча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЛКСМ ЦК соцам тIа белгалдаьккхад хьайбай продукци алсамъяккхара юрта боахама специалистий, инженерно-технически болхлой лоархIам айбе безилга.

Хьайбаш леладеш йола хIара специалист декхарийла ва йолча торонех бизза пайда эца, хьайбай фу тоаде, цу гIулакха зоотехнически а селекционни а лерттIа болх бе.

Г. ПЕТРОСОВ,
НГIАССР юрта боахама министерства керттера зоотехник.

МУРМАНСКИ ОБЛАСТЬ. Ленина орден лелаю Апатит яхача городера СССР Iилмай Академи Кольски филиал шийн 50 шу дизар йездеш я. 1920 шера Академика А. Е. Ферсмана хьалхленца дIадоладаьча Кольски ахгIайрен тIа хадданза деш долча геологически тохкамаша торо хилийтай апатит, нефелин, медно - никелеви руда доалла моттигаш хьаелла. Цар дарда тIа хьалъьй йоккхий предприятеш. Кольски ахгIайрен рузкъаш дIахо Iомадара хьалхьй Хибински лоамаи станци. Къаьстта чIоагIа фундаментальни прикладнойн тохкамаш даьд СССР Iилмай Академе Кольски филиал хьайийллачул тIехьагIа. ХIанз мехка Къулбаседа-Малхбузен оагIорахьяра из йоккха Iилман центр шийна чуйоагIаш ялх институт йолаш я.

Цар айкха бувзамаш лелаю Москверча, Карельски а Коми а АССР-ца Iилма тохкамен проектни организацешца, Кольски ахгIайрен предприятешца.

СУРТА ТIА: СССР АН Кольски филиала геологе Института изотопий геохронологен геохимей лабораторе. Лабораторе заведующи геолого-минерологически Iилмай кандидат Ю. Д. Пушкарев (аьрдехьара вар) воккхагIвола инженер Э. В. Кравченко автоматически комплекса новкъостлца спектрометрически измеренешта лаьттан тIоаний къаьнагIа йола лоамая порода хьахинна ха белгалъеш боахи.

С. МАНСТЕРМАНА сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪАХЬЕГАМА РЕСУРСАШ: ЭФФЕКТИВНОСТА НАЬКЪАГIА

КПСС XXV съезде белгалдоахар, 80-гIча шерашка производства эффективность лакхъяра декхар къоастадар чIоагIа лоархIаме хургда яхаш. Из дувзаденна да эггара хьалха къахьегама ресурсий проблема иръяларца.

Iаткъаргдиб-теш болхлой низ ца таар Украина экономика дегIаахара динамикина, хIаьта фуд производства эффективность» лакхъяра республике дер? АПН корреспондента **Рыльский Максима** хаттараштa жопаш тел УССР къахьегама йолча пачхьалкхен комитета председатела хьалхарча заместителз **Шокун Василе**.

— Къахьегама ресурсий проблема иръеннача хьалашка де лезар да, керда болхлой низ юкъекхуалар а доацаш, къахьегама овсарле лакхъяр аьнна йола КПСС XXV съезда указанеш кхоачаш а еш, оаха керттера уйла тIайохийт кулгашца ду балхаш кIезигдара, производствана комплексни механизаци автоматизаци яра.

Республика Госплано министерствашцеи ведомствашцеи цхьана производственни процессашта механизаци автоматизаци яра боарам лакхбара тIаерзаль йола 35 программа отталый. Белгалъялар, цу тайппара, 500 совгIа йоккха задани: поточни механизированнии автоматизированнии линеш, комплексно-механизированни участкаш, цехаш, кхы хIамаш болх бе йолалдийтар. Заданеш ерригаш хIана яьлц аьнна кхоачашъяьй. Из бахьан долаш иттлагIча пятилетка хьалхарча дик шера вIаштIехьдаьнад 700 эзар саг совгIча наьха къахьегама механизаци е. Овсарле дегIаяро кхобир материальни производства сферерча кхо миллион саг гаргарча болхлой къахьегам.

Ужкаю программаш уттаьй хьатIайоагIача пятилеткана а. Акцент ю зIамигча механизаце средствашъ шерра юкъейоалара, тайп-тайппарча приспособленешта модернизаца яра. Цунца цхьана кийч а я предприятешта, Iилма - тохкама институташта, конструкторски бюрошта дIалуш я керда техника кийчъяра, оборудовании технологии эргаьккха тоаяра даькъера заданеш

— Хоаш да, 1981 шу доладелча деиз духхьашха болхлойн гIулакххойн дукъала деминти хIаьта иштта кулгашца ду балхаш кIезигдара хьакъехьага заданеш вай мехка министерствай, ведомствай, предприятей планови хьокхамашта юкъекхуьйргхилар. Миштта Iаткъаргда из къахьегама ресурсех пайда эцара эффективноста?

— ХIанззалца производствача персонала дуккала керттера рогулятор алапе фонд яр. Фонда тома чу болхлойн гIулакххойн дуккала манипуляци е йиш яр предприятe. Из бахьан долаш кIезига моттигаш хилацар предприятешка штатах лаьрхIачул совгIа болхлойн гIулакххойн лелабеш.

ХIанз персонала лимит уттаергья производства йоккхалга хьежка. ХIаьта алапе фонд уттаергья сома маьхарча продукцех доагIача алапе нормативах. Цо торо хулийтаргья йолаш йолча къахьегама ресурсех пайда эцилга тоаде меттел. цунца цхьана предприятешта кIезигагIа болхлойн гIулакххойн лелабелга мерадe а. Алапе кходаьча даькъах хьалхалат тараштен новатораштен поощрени яра пайда эза йиш ма йий.

— КIезига хьахииман вай мехка болхлой дукхах кIезигъяра в цунца цхьана къахьегама овсарле лакхъяра а тIаерзаль почином. Царех малагIаш я республике дьяраш?

— Хьалхарча аргIанна Щекински химкомбинате чакхъяьккха эксперимент. Къахьегам вIаштIехьбоаккхилгея материальни стимулировани елгея эргадаьккха тоадаро торо хулийт производства боарам дегIабоалабе, болх беш барел совгIа нах чу а ца оаш. Республикерча щекински методах пайда ийбеча предприятешка къахьегама овсарле кхоаза хIана яц аьнна лакхагIа я Украина промышленностерча юкъерча хьокхамал. Цо торо хилийтай, масала, духхьал 1978 шера 28 эзар совгIча сага къахьегам кхобе.

Шерра даьржад «Пхе шера задани — кIезигагIча нахаца» яха Свердловскерча болхлошца дIадоладаь гIулакх. Яйгача промышленностера дукхха станокаш лелаерий болам.

Болхлой низах кхетамца пайда эцаро гIо ду къахьегама нормировани яра. Из гIулакх дар бахьан долаш 1979 шера Украине компенсаце лай ца тоьаш хиннача 60 эзар болхлочов. ЧIоагIа эффективни хилар къахьегам вIаштIехьбаккхара бригадни форма. Наьха дукхалга диллача йоккхий йоацача коллективех йоккхий комплейсни яраш ярах боккха аьттув боал: йиш хулийт смежни профессеш Iомае, оборудовани болх ца беш латтилга дIадоакх. наха а техникана а эшшача бесса маневрировани е йиш хулийт, бехктокхам а новкъостий тIаьхьокхам а лакбу.

ХIанз Украине кхоачаш а ю уттта а ю къахьегама ресурсех пайда ийбара эффективность лакхъяра керда комплексни социально - экономически программаш. Цар тIа белгалдаьд производства технически боарам лакхбар, Iилман ларда тIа къахьегам вIаштIехьбоаккхилга юкъедоаладар, лакха квалификаци йола кадраш кийчъяр. Ер да карарча пятилетке цу тайпара программа кхоачашъяро Украина 25 областах духхьал цхьан Хмельницкичоа лургдар. Кхобергба 25 эзар сага къахьегам. 30 эзар совгIча болхлой къахьегама механизаци ергья, промышленносте 13,2 процент лакхлургья къахьегама овсарле. хIаьта юрта боахаме — 22 процентага гIортташ.

— МалагIча кхыча резервашца гIо дергда къахьегама ресурсаш дегIаахара темпаш даьгIъялара компенсаци е?

— Болхлой низ маьха эггара езагIа йола ресурс а хинна дIаэттача хьалашка хIара минута мах лакхлу производстве. Резерваш дукха я укхаза. Царех пайда эза гIо дергда 1979 шера декабрь бетта тIанийцача «Къахьегама дисциплина дIахо чIоагIъяраха халкъа боахаме кадраш хувцалулга кIезигдарахи бола» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС соцамо. Дувдар да къахьегам кхобара резервех, из Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхарах, болхлой низехи ханахи кхетамца пайда эцарах.

ЛаьрхIа да къахьега Iомабара, кхетам балара, школашка профессиональни ориентаци яра, кадраш хьахаржарен дIанийсъярен система эргаьккха тоае. Къахьегамхошта льготаш поощренеш тел перерыв йоацаш стаж хилча, цхьан производстве дукхача шерашка къахьийгача.

Масала, хIанзе а торо хул тха кадраш хувцаялрах ха йовлга дикка лохде. Республике болх беш я 107 нах балха хьежабу бюроя 93 цар филиали. Дихача шера цар балха хьожаваь 630 эзар саг. Бюрога дуккха вакантни моттигаш хул, уж юкъе латт предприятенех балха ваха безам болчоаш. Цар гIо ду балха низ боагIача тайпара дIанийсбара, гIо ду балха ваха гIерташ саго йовеш йола ха цкъан ахазен - шоза кIезигъяра.

Материальни производстве йовш йола балха ха кIезигъяра новкъостал ду нах эша гIулакхаш деча сфера болх нердача, къахьегамхошта аьттув болча режимага баккхаро а. Тахан республика быта служба ерригача организацеех ахаш йIаьхъялча балха режимагIа болх беш я, цар кхоалагIча даьцo бахача наха гIулакхаш ду шоаттен кIирани денoшка. Промышленноста балха графикага хьежжа хийцай шоай режим бувзама организацеех аханеша, жилищно - коммунальни боахама учреждeней 60 процента, дукхагIа йолча дарбан - профилактически учреждeнеша.

— Хоаш да, бахача наьха къаьстта а юртанкарчер, стихийни миграце а къахьегама ресурсай проблема иштте иръеш хилар...

— Шеко яц. ХIаьта тхо а да индивидуальни организовании йоацача миграце чотах планови миграце дакъа совдаккха гIерташ. ТIеххьарча ийс шера СССР городашка бахача наха тIаккхийттача нахах 60 процент хIана бац аьнна барааш юртарча миграце чотах кхийтта ба. Цо хьалхашка уттаю урбанизаце дуккха проблемаш, эшаю кхьча районашкара къахьегама ресурсаш.

Из ца хилийта йиш я, юрташкара нагирхой баххача моттигашка царна эшача социально - экономически гIулакхий комплекс хьайойя. Цу даькъе толаме опыт я къаьсткъаьстача колхозийн совхозийн хинна ца Iеш, республика тайп-тайппарча Iаламаэкономически зонашкарча бIарччача административни районий а.

Планови а централизованни а экономика совленех пайда а эцаш промышленни гIишло хьалъе моттиг хоржаш оаха хIанз а тIехьа дикагIа лерхI цу гIулакха йоккха йоаца городашц нах баха моттигаш. Керда производстваш дIанийсъю оаха дукхагIча даькъе хIанз а тIехьа болхлой низа резерваш йолча республика малхбузехьарчеи къулбаседехьарчеи областашка. Цу наькъаца шоаш йолча моттигашка дIачоагIъе вIаштIехьдоал тха къахьегама ресурсаш.

Тхо гIерт къахьегама баланс низткъало йолча республика къулба - малхбоалехьарча областашка баха нах дIаахар юхаоза. Цунца цхьана укхалаьа лестаду оаха нах тIерабувлара гIулакх башха дарманза йолча полесскии прикарпатскии районашкарча миграце тоатолаш.

Республика къахьегама йолча комитето уттаю дерригa а дина теркалдеш йола кердача производстваштеи хьалъеш латтача гIишлоштеи эшш бола болхлой низ Iалашбара планаш. Иштта къахьегама ресурсашца Iалащде вIаштIехьдаьннад доаккхаш латта Днепр — Донбасс яха канал, къулбехьара йоккхий металлургически объекташ, атомни электростанцеш.

Тхо йиш йолаш дац болхлой низ дегIаахара темпаш лакхъяларга дог даха, — аьлар Шокун Василе шийн къамаьл чакхдоалаш. — Производства эффективность лакха хиларои хIанзарча ноахала къахьегамах ма хулла дикагIа пайда эцарон Iалашдергда республика экономика динамично дегIаухилга

(АПН).

СовгIаташ даькъала хилда шун!

Дукха берш долча кхоанота «Материнская слава» яха орденашца «Медаль материнства» яха медалашца кхерах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
У К А З

1944 шера 18 август СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа дукха берш долча кхоанота лойла «Материнская слава» яха орденаш «Медаль материнства» яха медалаш.

ЗАВОДСКОИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА:

БархI бер даьчен хьалкхедаьчен нанна «Материнская слава» яха II степена орден:

Эдилова Залпа Элихановнана — баьцадарий цеха фабрики-кухне болхлочов.

ВорхI бер даьчен хьалкхедаьчен кхоанота «Материнская слава» яха III степена орден:

Бекова Хьаина Маркаьева — цIен-нанна.

Денисултанова Зарема — цIен-нанна.

Мусаева Патимат Усмановнана — РОВД хьахочов.

Сулейманова Маликана — цIен-нанна.

Хамидова Тамарена — химкомбината техничкана.

Эсмиданова Лиза Юнусовнана — цIен-нанна.

Ялх бер даьчен хьалкхедаьчен кхоанота «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Ахигова Роза Умаровнана — цIен-нанна.

Джабраилова Лемлайна — цIен-нанна.

Кадырова Роза Абасовнана — ДУ-4 дворника.

Малдаева Велкис Мусаевнана — машинаькъа машиниста.

Саламова Раваан Ахметовнана — цIен-нанна.

Чекалина Лидия Григорьевнана — № 60 йолча тика продавецa.

Пхи бер даьчен хьалкхедаьчен кхоанота «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Ахмадова Лайла Шамсадовнана — хладокомбината болхлочов.

Годаберлиева Мухтара Марема — цIен-нанна.

Галагова Майсат Алиевнана — цIен-нанна.

Дикаева Малика Солтамирзоевнана — цIен-нанна.

Керимова Хадипат Абубакаровнана — цIен-нанна.

Рожкова Лидия Васильевнана — № 9 йолча тика продавецa.

Сулейманова Хамила — цIен-нанна.

Сулимова Зура Супьяновнана — трамвайно-троллейбусни управлене водитела.

Хадиева Шура Магобековнана — цIен-нанна.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1980 шера, 27 ноябрь.

Къахьегамхоашта «Къахьегама ветеран» яха медаль кхерах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
У К А З

1974 шера 18 январерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дукхача шерашка цIена къахьегарахи къахьегаме карагIдаьннача гIулакхий хаи бахи СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ «ЭЛЕКТРОПРИБОР» ЯХАЧА ЗАВОДЕ ГIОЛЛА:

Березуткая Зоя Александровнана — юридически бюро начальника.

Белова Антонина Степановнана — пенсионеркана.

Гребнева Нина Петровнана — цеха начальника.

Даляенко Наталья Елеферовнана — пенсионеркана.

Егорова Надежда Кирилловнана — зачищика.

Запуриев Иван Павловича — шофера.

Зенцова Татьяна Поликарповнана — полировщицана.

Кузнецова Екатерина Яковлевнана — контролера.

Малыхина Вера Николаевнана — пенсионеркана.

Носачева Антонина Георгиевнана — сборщицана.

Пасюга Анна Никитовнана — маляра.

Прохорова Лидия Степановнана — инженера.

Чернов Иван Гуреевича — тракториста.

Чашлыгина Антонина Григорьевнана — уборщицана.

Шевхалева Бекиена — гальванинка.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Х. БОКОВ.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1980 шера, 28 ноябрь.

ЛАТВИЙСКИ ССР. Цхьа миллион гаргга радиолаш, радиоприемникаш, магнитолаш, электрофонаш арахец «Радиотехника» яхача Рижски производственни объединене конвейераш тIара. ИттлагIча пятилеткагIа предприяте кердаьккхий халкъа эшача товарий ерригa ассортимент, тIехдикен цхьоалагIгIа классан йола радиоаппаратура арахецилга шоза гаргга лакхдаьд. 1981 шера цу тайпарча категорегIа йола аппараташ арахецилга 20 процент совгIа лакхлургда.

СУРТА ТIА: транзисторни радиоприемникий цеха хьалхалатта регулировщикий бригада (аьрдехьара аьттехьа) — М. Лускин, бригадир А. Гудаков, Г. Ткаченко, А. Эглитис, М. Дудзинскис.

ТАСС фотохроника.
В. ЛИСИЦЫНА сурт.

ВАХАРЦА АЙХХА ДУВЗ ДЕШАР

Къахьегамхой партийно-политически экономически дешара кулгалдара беча ший балха тIа Карабулакски химреагентий завода партийни бюрос хьалхе ледаю «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа производства эффективности балха дикали лакхъяра дахькъе къахьегамхой экономически образоване лоархIам чIоагIбара Башкирс партийни организацеша беча балха хьакъехьа» КПСС ЦК-ас бьча соцамга. Цу белха лаьрхIа уйла тIаяккхийтарах дахьна беркат доккха да — укх тIеххьарча шин шера дешара массе тайпана 30 процент дукхагIа юкъеэзаб завода къахьегамхой. ХIана болх беш волча 436 сагах 13 саг институташка, техникумашка деша вагIа, 23 — болх беча кагирхой школе, 158 — балха болдашехьа а говзали классность лекъеча курсашка. Дешара массе тайпарча формашца чулаьцав 393 саг.

Завода коллектива гIулакхех дIакъоастаде йиш йоаца дакъа а хинна дIаеттад хIанз политически экономически дешар. Белгалдаккха деза, къахьегамхой дешара дешашка партийни бюроца цхьана хьожаш администраци, профсоюзнии комсомольски организацеш хилар. Цу хьакъехьа беча балха анализ еш хиларца аз хьадда дувцаргда.

Партийни бюрос чIоагIа уйла тIайохийт пропагандистски кадрай дешараи уж хьалхдехраи. Алхан-гуйран земалахьа берригача пропагандисташа шоашта дика теоретически кийчо йир, республикански политдешара ЦIагIарча курсашкеи парте райкомо вIашагIъехкача семинарашкеи шоай знанеш йIаьхийир. ХIара шера дешара шу дIадоладалалехьа хьажа а хьеже партийни бюрос чIоагIъю пропагандистий кандидатураш. Пропагандиста В. И. Горобокова дукха ха яьккхай комсомольски дешаре системе занятеш еш, хIаьта хIанз цо коммунистий семинарски группане кулгалду ер яхлагIа шу да. ЧIоагIа лоархIаш ба пропагандистски балха опыти дика теоретически кийчои йолаш бола пропагандисташ В. А. Жидков, С. И. Абрамян.

Занятеш яра пропагандисташта паргIата помещенеш хинцай, болх дика бара халанза дарг мел доаца хьалеш нийсдаьд. Масала, укх шера экономически дешара кабинет яьй. Тайп-тайпарча группашкеи семинарашкеи деша багIарешта дез-дезе тайпа документальни фильмаш хьувих. Пропагандисташта дика гIонча я заводской техническа библиотека.

Укх тIеххьарча хана партийни бюрос еннача рекомендацегIа йоккха еш я общественно-политически литература фонд, цу дахьнье К. Маркса, Ф. Энгельса, В. И. Ленина, Л. И. Брежнева произведенеш а. Литературера кердадараш дикагIа довзийтара библиотека помещене чу, экономически дешара кабинете кийчъеш массехк тематически стенд я пропагандисташта, лекторашта долча новкъостала. Укхаза я хьашт дола переодически издани, партеи правительствай лоархIаме соцамаш.

Лаьрхха семинареши занятеши ярал совгIа, тха пропагандисташте экономика, къахьегам Iилмаи дерда тIа вIаштIехьбаннкара, производства доал дара дешеех лаьца хоамаш ду керттере нижемер волча хIара денна хулача производственни совещанешка, хIара бетта-бетта — завода директор волча хулача совещанешка, хIара квартале — массаза а болх беча производственни совещане, координационни балха группе материалех а, хIаьта иштта «Союзнефтеспецматериалы» яхача Ерригсоюзни производственни объединене предприятей директорий материалех а документех а лаьца.

Завода пропагандистий шоай творчески планашка чIоагIа уйла тIайохийт марксизма-ленинизма первоисточникаш тIа, КПСС XXV съезда материалаш тIа хIаране шин-шие беча балха, района, цхьан мугIаречуа предприятей дикагIа болча пропагандистий балха опыт Iомаяра. Мероприятеш вIаштIехьйоах занятей идейни чулоацам лакхбара, теори завода коллектива практически гIулакхашца юкаяра. Цо дешабагIарашта новкъостал ду хIаране социалистически дехараш кийчдара, рационализаторски балха, производства кхоачамаш лахара.

Занятешка Iомаяьча знанеша, эггара хьалха экономически, гIо ду завода болх беш вола хIара саг ший балха моттиге экономист хила, оборудованех эффективно пайда эца, балха ха кхое Iомавара. Укх тайпара масалаш доаладергда ах завода болхлоша, продукце дикала лоархIамах, химически регалташа продукце дикале, бурув тохара процессашта еча елимех йола материалаш Iома а яь, хьаллаьцар дикагIа йола продукци арахецар духьа лоаттабу къовсам. Укх шера дикала Знак йолаш арахийцай КССБ-4 яхача порошока хьалхаре эзар тонн. Дика реагент арахецарах 10 эзар сома поощрительни премии еннай завода коллективана.

КССБ-1 а 2 а яхача продукце цхьаькха цхьан тайпана лакхерча категоре аттестаци яра кийчо еш я хIанз. Коллектива из болх дIабоэлийт партийно-политически экономически дешара массе формашца.

Ер да цхьаькха масал. Дежурни приборист волаш из болх беча контрольно-измерительни приборий цеха коллективо цхьа занятии чакхъяьнначул тIехьагIа предложени елар доккхача электронни сахьата конструкци оттае аьнна. ХIаьта хIанз, тхо долча заводе хьачу мел воагIачуа бIарг тIеотт сахьата сийрдача циферблата. Сел хала да из — сахьат оттадар, кхы тамаш е езаш хIама а дац, сахьташ-м хIаране пхьарсах ма доххий, аьнна хетадала тарлу. Цхьабакъда, натахьа сенна хьалхагIа, болхлой, шоай сахьагашта бехк дIагIа а бехкаш, обед даа столове массехк минут хьалха гIа ухаш е смена тапал хьалха чакхйоаккхаш хиннабале. хIанз уж бехьанаш цIендаь дIадаьхад юкъера.

Къахьегамхой экономически дешара гIо ду къахьегамца коммунистически гIулакх хилар духьа ледаю социалистически яхь эргайоахаш тоеяра. Алхха укх шера коммунистически къахьегама ударник яха цIи яьккха 48 саг ва заводе, хIаьта из еза цIи чIоагIъяьй 209 саго. Коммунистически къахьегама ударникашта юкъе — 60 коммунист. тIаккха уж хул юххьанцарча организацена берех 98 процент.

Экономически дешаро, шеко йоацаш, лакхбу болх берий экономически кхетам, гIо ду завода коллективана хьалхашка латта экономически декхараш кхоачашдена дикагIа зем баккхара. Из дика хьахьокх 1979 шера продукци хьаярга бода мах лохберца 138 эзар сом кходаь хиларо. хIаьта укх шера 10 бетта 50 эзар совгIча сома мехка бийдали энергоресурсаши кхояьй. Деша багIараша шера еннай 14 эзар сома экономически эффект йола 25 рационализаторски предложени.

10-гIа пятилетка толаме чакхъяккхари парте XXVI съезда яха ма йоагIара накъаяхари духьа лелаеча социалистически яхьа юкъе а яха, завода коллективо белггалара толамаш дахьад — 1980 шера 17 октябре кхоачашъяьй пхе шера плана дикала Знак йола КССБ-4 яха химически реагент арахецара. ФХЛС арахецара кхе шера план 7 октябрь — кердача СССР Конституце кхо шу дуза ди хьатIаотташ кхоачашъяьй.

А. УЖАХОВ,
Карабулакски химреагентий завода КИП-е приборист, ВЛКСМ Комитета член.

Проблемаш хетараш

ИМПЕРИАЛИЗМА ГЛОБАЛЬНИ СТРАТЕГЕРА ЛОКАЛЬНИ ТIЕМАШ: ИСТОРИЧЕСКИ УРОКАШ

АПН обозревателa Морозов Васили [illegible] долаш тел исторически Iилмай доктора, профессора, генерал-майора ЛАРИОНОВ Валентина.

— Валентин Васильевич, дагадоккхийтал, боккъал а, наха юкъе даьххад «локальни тIом» яха дешаш. ХIаьта малагIа моттиг лоацу цу тайпарча тIемаша империализма глобальни стратеге хьалха?

— «Локальни тIом» яха понятие хьахиннай XIX бIаьшерен тIеххьарча ткъаь шинь шере. Къаьстта шера дIаьржар из понятие 50-гIа шераш чаккхдоалаш лаьттачеи 60-гIа шераш доладеннaчеи хана США «гибкое реагирование» яха тIема доктрина тIаэцарца дуваденна.

ХIанз дукхагIа дола локальни тIемаш хул къамаш мукъадовлара болама зоне. Империалисташтеи шоай къамаш мукъале бахьан къовсам лоаттабеча халкъаштеи юкъера тIемаш моттигерча реакце низашта дунен халкъашта юкъерча монополешта гIо деш хилларгIа гражданский тIема элементашца дувзалуш моттигаш кIезига хилац. Локальни тIемашта пайда эца гIерт империалистически державаш шоай сателлитийи марионеткайи бIух, тIема а экономически а халонаш церна дIатIаехкаран из тIом хьоабераги лоаттабарахь болча бехктокхама шоаш вIалхара бовлар.

ДукхагIа долча дахькъе иштта империалисташа спровоцировать деш дола къонача къамий пачхахьалкхенашта юкъе а пачхахьалкхенашта тайп-тайпарча этнически, религиозни группашта юкъе а хула локальни тIемаш массаза а цу мехкий реакционни низаша дIадоладу.

Нагахьа санна вай историе экскурс йойл, йиш хургьяй бIаргаго, Сийлахь-йоккха Октябрьски революци хилалехьа империализма локальни тIемаш империалистий чурча къовсама эггара иргIча формех цаI, дийкъа даьнна дуне юхадекъара средство хинна хилар. Иштта, 1898 шера денз 1913 шерага кхаччалца йолча юкъагIа 50 локальни тIом тIема конфликтий хьоальй. Социализма зама йоладеннача тIехьагIа чура вIашдухьалепаш чIоагIа хьар хьакъокхаш дола хIама долаш а дусаш тIемий лоехам тIа-тIа дукхагIа антисоциалистически, контрреволюционни хул. 1917 шера денз дунен шоллагIа тIом бIолабаллалца йолча хана 64 моттиг хиннай локальни тIемаши тIема конфликташи хьеяь.

— ХIаьта иштта хувцаденад локальни тIемашта хьалхашка уттадаь декхараш социализма дунен система хьахинначул тIехьагIа?

— Из система хьа а хинна дунен аренера низий соотношени цунна гIойле йолаш хувцаелча гIоне локальни тIемех неоколониализма политика чакхъяхара средство, империализма реакционни низашен цун гIончашен социализма дунен революционни къамаш мукъадахарей болама низашца лоаттабеча къовсама эггара лоархIаме тIа йола форма хиннай. Дунен империализма ударни низаш дунен шоллагIа тIом болаш хIаалакдар бахьан долаш еххай цун колониальни система, хьахиннай «колониальни дуне» оалеча къонача дегIаухача колониальни низIотъкъама кIалхарадеьннача мехкий Iалахьмате йоккха зона. Юкъетiоргаш хIама доалаш империализма доал даьча сферах дIахьадаб хьалха колонеши аоколонеши хиннача мехкашка бахаш бола 1.6 миллиард саг совгIа бола нех.

Деррига хьанйцача малагIа маIан долаш дар дунен тIема-политически низаш дIаоттадара дахькъе хинна хувцамаш? Жоп доэзаш да: цар маIан латтар юкъеэнкха хIама доаца машарен социальни прогрессен низашта герзашца низаш дара йола империализма юкъара торонаш кIезигъенна хиларах. Дунен социализма низ дегIаяхаро. Лаьттан территоре аханел совгIа йолча территорена империализма духхьела тIалоаттабаь политически тIемеи тIахьожаи абарарабаларо чIоагIа гогъяьй империализма доал даь сфера, цо агрессивни акцеш кийчъеш а дIайодеш а хинна майдаен кхаддармаш.

Из бахьан долаш да цу хьалашка, боккхача тIема махькъа тIа дукхьала латташ социализма тIема низ болча хана, социализма дунен системана, дегIаухача мехкий революционни мукъадовларей болама дукхаларча къовсаме империализмо ставка локальни тьысаперча тIема акцешта еш хилар.

— Хетаргахьа, тIом социализма тIехьагIарча шераша дуне дегIаяхаро тайп-тайпарча этапашка локальни тIема событей дукхал, чулоацам, хинна моттигаш, роль а иштта дукха шоаш хиннача тайпара ца латташ чIоагIа хувцаденна хургья?

— Бакъда, иштта да из. Эггара хьалха вай ала дезар да, дунен аренера низий соотношени социализмана гIойле йолаш хувца ме ду. Империализма доалдеш хинна локальни тIемаш дукхагIа дараш из эшаш чакхдувлаш хинна хилар. Цхьабакъда, из иштта доллашехьа, милитаристски низаша дитац дунен тIа хулаш йолча прогрессивни социальни хувцамий процессашта герзаца воздействи е, социализма мехкий, революционни къамаш-мукъадахарен болама барти низи бохабе гIерзара гIулакхаш.

Иштта белгалдоаккхаргда вай, тайп-тайпарча континенташ тIа хьедаь локальни тIемаши тIема конфликташи географически дIаийдеьллaро хьагойт дунен халкъашта юкъерча империализма агрессивни замыслашнии планаши глобальни размах йолаш хилар а. Исторически опыто хьахьокх, парек дукхагIа яраш дунен керттерча стратегически лоархIамеча районашка хулаш хилар.

ХIаьта цхьаькха вывод а я исторически опытах йоалла. Из латт, нагахьа санна хьалхара дунен тIом хилалехьа, шин тIема юкъерча хана, дунен шоллагIа тIом чакхбаьннaчул тIехьагIа хинна локальни масштаб йола тIема столкновенеш вIаши нийсйича цар дукхал меттел чулоаца вай планета тIарча тайп-тайпарча районий шорал а алсамдоалаш хилар кхетаде хала ца хиларах. Из бахьаду дунен шоллагIа тIом чакхбаьннaчул тIехьагIа США практически дунен ерригача континенташ тIа а ерригача регионашка а 215-зза герзашцарча низех пайда эца гIийрта хилар хьахьокхаш йолча Брукингса американски институто даьча тохкамий даннеша а.

— Фуд хIанзарча хапарча локальни тIемашка де лерхIаш дола керттерадараш?

— Лоацца жоп лургда аз цу хаттара: керттера де лерхIар дунен дегIаахара лелама герзаца воздействия яр а долаш дола, локальни тIемаш цунца цхьана дIала хила а хиннад хIанз долаш а да тIема кхоачамаштеи тIема техникиней тохкамаш дара йола полигон, эскара тIема низа ю проверка, агрессивни низий генеральни репетици. ХIанзарча хапарча хьалашка царех боал кхоалагIа бола дунен тIом хьара кхерам.

— Машта формулировать ергья локальни тIемий исторически урокашта?

— ТIеххьарча 80 шера империализма хьедаьча локальни тIемий опыто тешал ду империалистически политика средство а лоархIаш тIема кхьа ставка а еш лирхIараш дукхагIча даькъе чакх ца долаш дусаш хинна хилара. Цу политикана чIоагIа хIама кхийтар XX-ча бIаьшерен хьалхара ткъаь пхиь шу чалх а даланехьа. Сийлахь-боккха Октябрь хотбалари дунен эггара хьалхарча пролетарски пачхахьалкхен тIема организаци хьахилари бахьан долаш тIема низа даьккъера буржуазе монополе ехача хана.

Дунен шоллагIа тIом чакхбьннaчул тIехьагIа, дунен тIа овлангара хувцамаш а хинна социализма дунен система хьахилча, дунен арене низий соотношени машарам социализмаеен гIойленна долча тайпара хувцалара процесс цхьанна а хIаманга юхатохалургйоацаш хилар. Ядерни тIема стратегена кризис хилар, тIема-технически дахькъе социализма мехкел тIехьала е экономически цар хир хоаддаде гIертарах хIама ца хилар, империализма локальни тIемий стратеги йохар бахьан долаш эггара иргIа йолча кризиска новкъа кийсъеннай милитаризман гегемонизман дух йоаллаш йола хьалхле лелаеча малхбузехьарча державай «низа позицера» реакционни политика.

Дунен шоллагIа тIом хинначул тIехьагIарча шерашка хиннача локальни тIемий тIема-стратегически уровашка хьахьокх, герз бе а йоаллаш дола къовсамаш лилача хана терхал па дича ца доалаш долча политически доазонаша шер ца йолийташ хоалам бодаш кхаетт тIема действеш, шоашта хьашт дола герз юкъедоалаадайтал, герз бе а долаш лоатабеча къовсама шийна а. Кхоачам болаш да Корее хиннар санна бола боккха локальни тIом лаьттача хана американски агрессораш из де шоай чIоагIа белам боллашехьа, шоай берригa тIема низ юкъебоалабе ца лоархIабар дагадохийтача а. Вьетнаме тIом латташ вьетнамски халкъо турпале духьале яр а СССР шие из могIийтарщдоацилга цIенхаштта дIахайтар а бахьан долаш массехказа хилар США ДРВ махрша нах бахача городашшен юргашкеи бомбаш чуетталга сецаде дезаш. хIаьта тIеххьара а «вьетнамизаце» программага йоаьла бийзар, цунах а хIама ца хилча юхьIаьрждийя цигара дIа а болхаш. Шийна революционни Куба чIоагIа гоама йоллашехьа, цуния духьалара агрессивни акцеш кхерамеча гIайна тIа ма кхаьчинге а сопае езаш хилар США правительство. хIана аьлча ше дIадолаль бIеха гIулакх дIаходIахьа елча ше дуненах цIи йоаккхаргйолга а хайна. ТIеххьара а, машара тIехьара низаш оврцагIдовлар бахьан долаш эскалаци е йиш хиланзар агрессорий 1956, 1967, 1973 шерашка Гаргарча Малхбоале хиннача локальни тIемашта.

Амма цунищ цхьана, диццалийта йиш яц дукхьал империализма низаша хьоадаь локальни тIемаши конфликташи бахьан долаш дуне цкъа оттадаь Iийнадац дерригa дуне чулоацача ядерни катастрофа жIала тIа. Цунах латт цу тайпарча событей къаьстта бола потенциальни кхерам. Империализма хьедаьча е спровоцировать даьча локальни тIемийн конфликтийн ерригача совокупни опыто хьех наха дунен халкъашта юкъерча реакце тийшача балханга ца ма ле, финла хила яхаш. Хьинаре духьала латта деза НАТО а, хIанзарча хапарча капиталистически дунен лидер йолча США а, хIаьта иштта цар пекински гIончай а арахьарча политически курса, чIоагIъе еза социальни прогрессен машарен низий позицеш, лакхъе еза лаьттан тIарча машара керттера а тешаме а гаранти йолча Варшавски Договора Организаце эскарий тIема кийчо. (АПН).

ДОЗАН ДЕХЬАРА

НРБ. Болгаре бес болча металлурге гигант — Шуменере алюминиеви комбинат ала боккъо а йолаш болгаро-советски доттагIлен эггара хьалхара ар оадаш я. Советски Союзо новкъостал а деш хьалъяь из Болгаре металлургически промышленноста керттера ярех цаI хинна дIаэттай. Цига оттаьй советски оборудовани, болх беш ба советски специалисташ.

СУРТА ТIА: советски инженер В. С. Казенов (аьрдехьара вар) болгарски болхлочоа П. Стинчева хьехар деш ва.

БТА—ТАСС сурт.

Дунен халкъашта юкъера заметкаш

ПАКИСТАН: ТIЕМА ДИКТАТУРА КЪАМАЬЛАШИ ГIУЛАКХАШИ

Бусалба наьха календаре 15-гIа бIаьшере йолаялaрца дуваденна моттигерча радиой телевиденей гIолла къамаьл деш Пакистана президента инарала Зия-уль-Хана цIаьхка а кхайкадир шийн правительства берригa герзaм белача наха эггара лоархIамегIа йола проблемаш къоастаяраи тIехьадисар а къел а дIадеккхараи тIабохийтаргба аьнна.

Инарала дахь цу тайпара кхайкарадаш чот яь паргIоацаш дукха да. Кхьметтел официальни пакистански источникаш а мукIарло де дезаш я мехка экономика геттара воча хьала тIа хилара. Иштта, дукха ха йоалаш аралькхача Пакистана пачхьалкхен банка докладага диллача, 45 процент бола баха нах хIанз укх сахьете къела официальни дагIал а лохехьа ба. ТIеххьарча шийтта бетта потребительски оптови мехаш лакхденнад хьалхара дараш 10.4 процента шоллагIадараш 9.3 процента. Дукха продукташ ийе йиш йолаш бац, кхьметтел юкъера хьал дола нах а. ТIа-тIа лохлуш латт мехка капиталовложеней боарам, хоалуш я хIанзе а 2 миллиард доллараl тIехьдьина торгови баланса хроническа дефицит.

Къахьегарен дешарен бокъонаш мехка конституце тIа хьог а ца еш йитай. 77 миллион саг совгIа болча бахача махах 50 миллион ба деша а яздe а ца хоуш бараш. Даим тIабетталуш латт бе болх боаца нах — уж кIаьххe а цхьа миллиони ах миллиони ба.

Ахархой, ремесленникаш, кагий кустараш цахаддаш хIалак хулаш латташ хилар бахьан долаш Iалахьмате дукха ба гордоашка хьачуухар цхьаккха квалификаци йоаца нах. Эггара йоккхагIа йолча городашта чIоагIа Iатк стихийно кердa бахархой тIаьахар. Муниципальни службаш лоархIаьц общественни транспортерча кегарах, геттара во бу болх водопроводои канализацеи. Из бахьан долаш дукха нах тайп-тайпарча лазарех цамогаш хул. Цхьанцадолча беттaшка медицински службаш регистраци ю телка бIеха хий мийна байнача наха. Эггара хьалха Iатк уж хIамаш бIеха ковнаш долча тишача цIеношка бахачи наьхи берашта.

«Вьюпойнт» яхача кIирагIа цкъа арадувлача пакистански прогрессивни газето оттаду ше дешарашта хьалхашба тIема цензуро уж чакх мишта далийтад ца ховш дола массехк хаттар: «Шийн мукъетIа дегIаахара 34-гIча шера чуенна Пакистан политически лабиринте тиина хIана лел? Лаьтташта реформа ярах дола хабараш дувца дукха шераш доллаше а, дукха лаьтташ помещиккий бе хIана доахк? Вай къеча мехна кIезига мера бойца бIаьхий нах, из сов дукха долаш, рузкъах шоаш фу дича бакъахьа да ца ховш хIана хьувз? Вай городашка дворецашта уллув нах чубакха а метаргбоаца тишен эсалеи цIенолгаш хIана дагIа? Коррупции хIасайбалаш хIана латт?»

ДукхагIа болча пакистанцашта хов из деррига хIанад. Мехка прогрессивни общественносто юка и йоагIаш юкъ экономически халонаш цIемел дер уйла а ца еш деш волча диктаторе чурча политикаца, цун арахьарча политика авантюристически хилара.

Кхоачам болаш да, аяхха «афгански мехкахбьаьнараш» оалаш бараш, долчча бесса аьлча, контрреволюционни бандаш, хьаллацара Пакистано хIанале 200 миллион доллар дIадахийта хилар а 1 июле доладеннача 1980/81 финансови шера кхы а 100 миллион доллар хьожадаь хилар а белгалдаьккхача.

Укх шера аьхкий, нах рабза боацилга кIезиг-дукха а хьахойташ йола моттиг нийсъелча эскарой полицей къиза цIий Iоухийташе. Пакистана йоккхийча городашка духхьашха массови антиправительственни демонстрацеши митингаши хилар. Инарала Зия-уль-Хана чурча политикана критика яь ца Iеш, цо «империалистически хьашташ хьаллацара мехка боккха кхерам тIаоттабаь хиларах а» яздора цу хана арайийнача листовкаш тIа.

Политически гIулакхаш леладелго мехка дийхна доллаше а, тIалаттача режима критика еш тIа-тIа дукхагIа выступленеш ю тайп-тайпарча партешеи общественни организацешеи. Журналистий союза Пакистански федераце октябрь бекъалуш хиннача отчетно-хоржамий конференце резолюце тIа белгалдаькхача бесса, «наьха бокъонаш а паргIатонаш а йозза тоIаеш дола» массехк закон арадаьккхад Зия-уль-Хана мехка»... «Оаха заявлени ю, — йоахар дIахо резолюце тIа, — ер вай халкъа вахаре эггара баьдегIа йола ха хиларах».

...ДIахо йодача хана кIезига нийслургдац тIема диктатора аргIанара мехка а хозаш йола заявленеш яра дола бахьанаш. Амма Пакистана халкъ эттад цун дикага дог дахьа, из тIа-тIа чIоагIагIа духьала доал тIема диктатуро оттадьча порядкашта.

П. АНДРЕЕВ,
(АПН).

БЕЖАРИЙ ХЬИСАПЕ ЦХЬАНА ЛЕЛАДУ ГIУЛАКХАШ

СЭВ чурча юрта бахама дахькъерча Венгре специализаце лоставех цаI ба тайп-тайпарча юртбоалама культураш селекци яр. ГДР, Польшана, СССР лоаттаду республика лоцера ги. ГДР-ан Чехословакенeн — помидорий дар. Румынeн Чехословакенeн — цIеча сибаза. ГДР-ан ЧССР-ан — хохий, Советски Союзаи ЧССР-ан — сомий галий саймаш.

Шиъ аргIана Венгре кхухь Польшера беллийн кабуцен ги, ноартолий тайп-тайпарча сорташ, ГДР-ера — мебуцен горохен ги, Советски Союзера — гурахьа дуьча кIен, гехарий, дуга фу. Чехословакера — бIаьсти бувча мукха фу. Венгерски специалисташа селекционни балхаш ду вошал долча мехкашкарча коллегашца цхьана а. Масала, ГДР специалисташца цхьана кердача сортехь йола хьажкIаш кхеяьй цар. Уж кхухьийт Чехословакенeн Советски Союзан.

(АПН).

Англе къахьегамхой хиваре оргагIбаьнаб шоай бокъонаш лоралре. 150 эзар гаргга саг дакъа лоацаш хилар дукха ца йоацаш Ливерпуле хиннача хьебе болх боацаш нах хилара духьал яьча демонстраце (сурта тIа). «Тхона болх беза, къахьегама биржера очердаш еша ткоха!», «Юха тоха торе тIалатар, лорае сага керттера бокъонаш!», «Герзаш кийчъдара тIехь - тIехьагIа дукхагIа миллионаш зенаш ду правительства, больницаш, школаш, цIеноаш хьалдара кIезига дIаухийт ахча», — цу тайпара лозунгаши транспаранташи дахьаш боагIа демонстраце дакъа лоацараш.

Цхьа бахьан довцаш дац Британски гIайренаш тIа дукха хана дена цу тайпара демонстраци хинна йоаннача цу городе из йоккха демонстраци чакхьялар.

В. ЧУКСЕЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Новкъостий барт ца хилча...

Гудермесски городской партийни конференце чIоагIа критика йир машинакъа Грозненски отделене а Къулбаседа-Кавказа управлене а кулгалхошта цар Гудермесски станце машинаькъа болхлошта жилищно-коммунальни гIулакхаш дар тесса леладу яхаш. Къоастадь аьлча, критика яраша йоахар, итт шу да машинакъахой микрорайоне котельна еш латта, пхелагIа шу доладеннад локомотивни депо болхлошта лаьрхIа йола столови хьалъе йолаь а, амма уж шаккхе а объект хьалъяьмаца яргъя хIанз а ховш дац.

...Локомотивни депо болхлошта лаьрхIа йола столовни хьалъер № 611 йола Минераловодски гIишлошъяра-монтажни поезд я. Укх шера эксплуатаце дIаяла езаш яр из. Цхьабакъда, объект хьалъяь а яьнкха дIаяла еза ха 1981 шера кхоалагIча кварталага кхаччалца тIехьаьккхай. Болх тIехьабисаре бахьан малагIа да хара оаха цу хьакъехьа хаттар дир СМП-611 прорабага Любовь Георгиевна Савченкога.

— ГIулакх тIехьадьиннад эшаш йола материалаш ца хилар бахьан долаш, — дувцо. — Иштта, Батайскера аьшка бетонни изделей завод тхона конструкцеш лоаттае езаш яр. Амма цо из дац. Байнача бетта, масала, пхьанкха а конструкци кхачаяц тхога. Укх бетта а латтац гIулакх дикагIа. ХIаьта бахьанаш-м кхы а да. Арара коммуникацеш яххара тхона эш кIезигагIа яле а итт эзар етта кирпишк. Цхьабекъде, Минеральные Воды яхача городе аргIача тха управлене тхона кхьметтел цхьа кирпишк а яйтац. Цунах хьахиннар иштта да: ер объект хьалъяра кьахийцача ахчах оаха пайда ийцар дерригa а 73 эзар сом да — цунах хул дIадаха дезачун кхоалагIа дахькъа. Из хьалъе йолаь дIадихьу даьннад.

Iалашъяьйц хьалъеш латта гIишло механизмашца а. Дерригa балхаш кулгашца ду унхаза. ТIаккха из боккха къахьегам а боеш ха а ма йий. Цхьа маркхал шоллагIча эггажа тIа хьалтIабакхка беааш гIулакх оттача. Кран аха города юкъе аралла йийзар прораба.

— Тхоай агрегат яр тха, — дIахо дувц Любовь Георгиевнас, — из дIайигар тха управлене. ХIамзарчоа шоаш яц ер аьнна бахьан а даьккха.

СМП-611 а Къулбаседа-Кавказа машинакаьккъа управлене кулгалхоша хIанз деча тайпара столови хьалъяра гIулакх теркадеш ца хуле, цхьаькха пятилетка чакхйоалаш а яргъяц из хьалъяь.

Гудермесерча машинаькъа узла болхлой жилищно-коммунальни гIулакхашца Iалашбелга тоадара Грозненски машинакаьккъа отделене лаьрхIадар котельни хьалъе. Проекта заказ дир, подрядчик лехар — № 3831 йола гIишлошъяра-монтажни поезд. Лоацца аьлча наха доладечча бесса дIадоладир гIулакх. Хьалхара кирпичаш Iоййилар 1964 шера.

Ха дIаухар. ГIишло хьалъечара гIар-тата сецар. СМП болхлошта дагадоханзар кхьметтел шоаш дIаболхаш хьахо оттаве а. Пхи шу даьннача гIолла уж юхабаьхкача йовзаргйоацаш яр объект. Материалийи оборудованеи цхьадола дакъа доацаш дар, дукхадараш телхадар. Кхьметтел проект а къаеннаяр. Кердачоа заказ де дийзар.

Корта лозабергбола болх шоашта дIатIаэца ца лоеш, СМП кулгалхоша тиганзар котельни дIахо хьалъе. Цу тайппара, заказчик хиннача наькъа отделенех подрядчик хилар. Болх дIатIабилар капитальни гIишлош хьалъяра отдела.

Объекте хьакхьачар гражданска гIишлошъеча Грозненски дистанце болхлой. ДIаболабелар болх. ДIахо хиннар дувц прораба Г. С. Серебрянскe.

— ЦIаккха а ханнахьа хьакхьачаяц тхога гIишлош ю материалаш. Ер да керда масал. ПланагIа хIара пхи ди массаза доал ши балон ацетилени сварочни балхашта цхьа балон кислороди дайта декларийла ба тхона. Амма Гудермесе филиал а йолаш йолча материальни Iалашон Грозненски отдела участка тхона ацетилен ца дайта кхо кIира доалаш латт. Цунах хьахиннар гуш да — болх сецаб.

Иштта Iалашъяц хьалъеш латта гIишло турбашца, фланцашца, отводашца, болташца, заборни арматурица. ХIаьта тхога йолаш йола хIамаш е йоанкха, е эйамита хизаргIа паьдана яц. Тха управленена магац шийн участок материалашца Iалашъе.

Цу шинахьа а латта гIулакхаш цхьатарра да. Шинна а организаце кулгалхошта дайденнад уж участкаш шоай хилар. Царел дакхагIа латта.

А. ГИННО.

«Вайнах»: кердача программагIа

Керда, шу кердача пятилетка хьалхара шу, хьаттӀакхочача деношка тха корреспондента коллектива балха хьакъехьа, цун кланий хьакъехьа оттадаьча массехк хаттара жоп луш «Вайнах» яхача ансамбла директора, республика культура заслуженни болхлочо ТЕМУРКАЕВ Виктора дайцар:

— Чаккхдоалаш латта шу ансамбла коллективо къаьстта чӀоагӀа хьинар айдаь къахьега дийза шу хилар, хӀана аьлча, беррига советски наха санна тхона а лаь вай парте эргӀанарча съезда дикача толамашца накъадаха.

Программа къаьна я, керда халкараш кийчде деза ца тӀехъаьнинай, ятаж бахкаш доахар ткоах. ХӀаьта из нийса а дар. Керда программа кийчъаш хилча хувца езаш а кердаха езаш а яр костюмаш, деррига сценически баракъаш. Цудухьа эггара хьалха из гӀулакх чакхдаккха лаьрхӀар оаза. Бакъдар аьлча, атта дацар из. Дагестане, Черсий-Балкхаройче, ГуржегӀа, Аджаре закеаш а даь хьайита бийзар тха тӀаьхехка фергаш, шалташ-тӀехкараш, чокхош, кхалмаьха сценически баракъаш, къыдараш. Тха гӀулакх бокъонца кхета а даь новкъостал дир тхона вай республика торговни снабженчески организацешца. ХӀаьта тха балхах дог а лазаш оарцагӀбаьлар, оаха тӀадиньа гӀулакх дукъале йоецаш кхоачашдаь бола кхыча республикашкара новкъостий а.

Царна массанена а дег тӀера баркал ала лов сона, цу дакъе халарий сюжетаца тарлуш, эӀамигадар а теркал деш, къемаи этнографи, фасон дика йоэзаш костюмаш кийчъалга вӀаштӀехьдаьккхача художника, Аджарски АССР заслуженни художника Сара Абрамовна Амирбегишвилена къаьста а.

Хала а атта а из гӀулакх чакхдаьккхар, бакъда, керттердар — керда программа кийчъелга дар. Новкъостал де зьийзар оаха кхыча республикашкара хореографеш — Р. А. Чоконобидзе, грузински ССР искусства заслуженни деятель. Цо оттайир «Хоруми» яха гуржий сюита Воалавир шитта «Из ха яц еръ» яха халхар кийчдаь Дагестански АССР заслуженни артист Матаев Иосиф. Бакъда, керда программа кийчъера гӀулакх дукхагӀча дакъе «Вайнах» яхача ансамбла керттерча балетмайстера, НГIАССР культура заслуженни деятель Зелимбаркь Палий гоэзалцеи хьинярцей чакхдаьлар вала йиш йолаш де.

Ансамбла керда программа эттере кхалха дӀахьекхар оаха Назрановски районни культура ЦӀагӀа, тӀаккха МагӀалбика, Надтеречни, Урус-Мартана, Сунженски, кхыча районашка. Укх шера 18—19 октябре Грознерча театрально-концертни зале гайтар ансамбло шийн керда программа. Грознерцаша чӀоагӀа раьза болаш тӀа ийцар из а керда костюмаш а.

Цул тӀехьагӀа дукха ха яланаьва НохчГӀалгӀай хореографе искусство дӀахьокха вежарашха йолча республикашта из йовзийта а ансамбла коллектив йокхийна гастролашка Украинеи Молдавеи ахер.

Шин бут совгӀа йолча хана вай Союзе бокхагӀъярах йолча республикай городашка — йокхийча промышленни а культура а центрашка тхоай гоэзал дӀаьокха, дукха керда дар доэза вӀаштӀехьдаьлар тха, цунах оаха докхал а ду. Иштта боарам боацаш чӀоагӀа докхал ду оаха вай Даьнах, вай моах дӀохо догӀабоалабара йолча кердача пятилетка керттерча лостамий хьехьехьара КПСС ЦК проект шерра ювцаш долча советски халкъах, оаха доккал ду коммунизм хьалъяра юкъерча гӀулакха тхоашта могар юкъе дахьа йиш йолаш тхоэш хиларах.

БЕЗАМЕ ТӀАЭЦ

Цхьоалагӏча микрорайонерча № 6 йолча кафе, цун филиалашка, буфеташка массаза а дукха нах хул. Укхаза [illegible] лой, гӀулакхера нах, дешара заведенешкара кагирхой, микрорайоне баха нах.

— ЧӀоагӀа раьза долаш ух тхо укхаза, — язду эскархоша Пашутина, Джамбекова, Ковала, — массаза а цӀена, тайп - тайпара даараш, хул укхаза. Цу дерригне а сага сапаргӀата доаккх.

Массехк шу да кафе болхлоша доккхий социалистически декхараш тӀаийду а уж кхоачашду а. Укх шера, масалӀ, дерригача хьокхаший задаеш шу чакхдалъ шин бутт хьалха кхоачашдир. ХӀаьта иттлагӀча пятилетка план дукха а хьалха кхоачашъяьй.

ИттлагӀча пятилетке республике а шоей тресте а пьржача яхьашка баьрайттазза котало яьккхай кафе коллективо.

Яхье баьинараншта юкъе хьалха ватт повараш А. Тагирова, З. Экиева, Р. Даурова, А. Ускова, мах беш боли кхалнах Т. Магомадова, Ш. Закаева, З. Ахриева.

— Тха коллектив, — аьлар кафе заведующе А. Дзейгова, — КПСС XXVI съезда сийна доккхий социалистически декхараш тӀа а ийца, хӀана хьинаре къахьегаш и. хӀаьта цхьайттлагӀча пятилетке кхы а эшагӀа болх бергба оаха.

Ф. МАЯКОВСКИЙ.

● [illegible]

ДӀа-хьа лелача транспортах бераш хатар ца хулийташ лорадара лаьрхӀа конференци хилар эпсарий ЦӀагӀа. ЧӀоагӀа безам тӀабодаш а хьаэца пайда болаш а яр на тий бераш улицашка машта [illegible] малгӀа хатараш хул гойташ №№ 1, 51, 116, 117. йолча а кхыча а берий бешаний болхлоша кийчъяь цига хьагойташ хинна тайп-тайпарча экспонатий выставка.

СУРТА ТӀА: экспонаташка хьажар.

В. ДЭИСЯКА сурт.

●

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

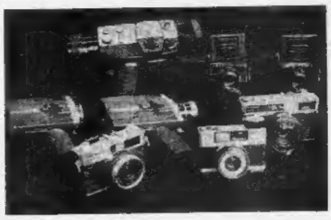

В. И. Ленина цӀерагӀча Ленинградски оптико механически объединене къахьегама коллендара тӀа — 1981 шу латт. ИттласӀча пятилетка задани дерригача хьокхамашта ханал хьалха кхоачашъяьй предприяти коллективо. Цу шерашка шоза лакхбеннаб производства боарам. Планал совгӀа 7,3 миллиони сом пайда баьб. Серийни арахеца юэлаьй кердача техника 140 совгӀа образец, царна юкъе я контрольно - измерительни ЭВМ новкъосталца управлени еш йола специальни прибораш, программни управлени йола телескопаш, керда люминесценти а биологически а микроскопаш, дукха любительски кино а фото а аппараташ. Аханел совгӀа йола иадеш латчахьалкхен дикале Знак еика и.

КПСС XXVI съезда сийна къахьегама вахте а этта Ленинградски оптикаша кхоачашду цу йоккхача событега тӀаийца доккхагӀдола социалистически декхараш.

СУРТА ТӀА: любительски кино а фото а аппаратура образецаш.

М. БЛОХИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

«ЕДИНИ ПОТОК» ЯХАЧА ТЕОРЕНА ДУХЬАЛА

РЕЦЕНЗИ

Октябрал хьалхагIарча юкъагIара Нохч - ГIалгIайчен социально - политически исторе дешаш дукхача бахьанегIа актуальни да,— советски историографе уж кIезига Iомадарах хинна ца Iеш. КПСС Нохч-ГIалгIай обкома X пленумо белгал ма даьккхара цхьайолча Iилмани литературни публикацешка дIалхача хана хиннача хIамашта идеализаци яь хиларах а нохчийн гIалгIайн классашта бекъабаларе классови къовсами дихила фуд ца ховш дола халкъаш да але гIерташ йола моттигаш хинна хиларах а.

«Революци ялалехьарча юкъагIа (XI бIаьшеренгара XX бIаьшере йолалуча кхаччалца) Нохч - ГIалгIайчера социальни отношенеш классови къовсамаш» яхаш корта а болаш «Знак Почета» яха ордена лелаеча исторе, социологе, филологе Института революци ялалехьара юкъ тохкача СССР исторе секторо дукха ха йоаццаш статьяй сборник арахецар (г. Грозный, 1979 ш.) укх тIехьарча ханналца цу проблемагIа советски историографе чухь юкъагIдиеа лаьттар эггара хьалхен лаьрххIан юхаметтаоттаде гIортар да. Бакъдар аьлча, цу дешах лаьца язъяь тайп-тайпара статьяши публикацеши цул хьалхагIа а хиннай, хIаьта а рецензи еш йола издани къаьстта маIан долаш я, хIана аьлча цхьан темаца хетаьчи дукхача Iилмахой низаш вIашагIтохаши йолча цо чулоац XI-ча бIаьшеренгара XX-гIа бIаьшере йолаялалца йола йоккха исторически юкъ. Цхьаькха оагIорахьара, шин аькха сборник укх гарттарча шерашка сектора планагIа бе лаьрхIача бохкача балха юкъиг я. ХIаьта цу серех дола шолтагIа сборник хIанале а дIакхаьча издательстве да.

Сборника статьяш, кхетадеш ма дарра, шоай Iилман боарамга диллача цхьатара яц, цхьабакъда, массаена а цхьатарв да цар дукхагIча дакъе уж кердача документальни источникий ларда тIа язъяь хилари цу проблемагIа хIана деча Iилман тохкамашта карагIдаьнараш хьахьокхеш хилари.

Сборник дIадолалу йIаьххача исторически юкъагIа — XI-гIа бIаьшере йолаелча деиз XIX-гIа бIаьшере чакхъялалца йолча хана классаш хьахулаш хьаикха хилари классови къовсам лаьттар хилари белгалдоаккхаш йолча Н. П. Гриценкоси А. И. Хасбулатовеи статьяца. Автораша Iалашмате дукха факташ а кхувлаш хьахьокх, XVI-гIа бIаьшере чакхйоалаши XVII-гIа бIаьшере юкъекхоачаши мара феодалаш класс а хинна дIаотташ ца лаьтталга, экономически низ боацаши уж шоайла бекъабенкев хиннилга. ДIахо а шита хьал хиннад Нохч - ГIалгIайчен исторе чухь, хIаьта из бехьан долаш вай крае класса кене хьахинвац феодальни отношенеш. Цхьабакъда, из ништа дале а, белгалдоакхч статьяй автораша, Нохч-ГIалгIайчен общественни строй тIехь - тIехьа дегIаухаш хьаснай.

Бакъдеши безам тIдоаши дувц статья тIа XIX-чеи XX-чеи бIаьшеренашка капиталистически отношенеши классови къовсами дегIаахарах. (Цунна хетадь да статьяй доикхе дакъа).

Къулбаседа Кавказа халкъаша монголо - татарски гIаьрахошта духьала лоаттабеча кортамукъалеи къовсама историх къаьст-къаьстача дешаех лаьца полемически а корта болаш а статья язъяьй Х. А. Хизриев. Алхха теоретически я аьнна хеталуш, «сасан» яханча цIера этнически субстрат белгалъярна ювзаенна йола проблема къоастаеш, авторо соцам бу, юкъерча бIаьшерене эггара дукхагIа нах хIалакбеш хиннача низа — чухьаьлхача монголашта - татарашта духьала лаьттача къовсамца гIулакх тоссалуш хинна ца Iеш, нохчийн гIалгIайн цунна юкъе хьинаре декъа лоацаш а хинна хиларах.

XVIII бIаьшерене Нохч-ГIалгIайчене хиннача социальни отношенешта хетаьча шийн статья тIа Ш. Б. Ахмадова тоъал дика дукхаьоакх социальни бовхьехи (довлахой, уденаш, старшинаш, кхыбараш) феодалий мукъагIарча бахача нахахи (лай, мужгий, къега нах, кхыбараш) хилар хьахьокхаш йолча терминех пайда эцар саина дола дош Iомадара. Авторо статья тIа хьехаду кхыдола кхы кIезигагIча лоархIаме доаца, цу хана Нохч - ГIалгIайчене лаьтташ феодалий доалахьа хилари лаьттаех пайда ийбар санна дола дешаш, феодалаша шоай доалахьарча лоаман моттигашкара довхача рента тайпаш, кхыдараш.

1757 — 1758 шерашка Нохчашлахьа хинна антифеодальниш антиколониальни болам техкачул тIехьагIа ший керттера соцам баьб Я. З. Ахмадова, цу боламо шии оагIув герза низаца вIашкаккхкаяле а, эрсашцара лоамарой безам мелбаь ца хиларах.

Э. Ф. Мужухоевай статья революционни кортамукъален боламе дешархошалоамароша дакъа лацара (XIX бIаьшерен 70-ча шерашкен XX-гIа бIаьшере чакхйоалеши) хетаьш я. Из хоай лоаца хиларах автора вIаштIехьдаьинадац из лоархIаме проблема ше ма ярра хьаелла.

Советски доазол дехьарчен историографена дукха хьалхагIа ленз лаьрхIан кIоарттен Iомадеш дола гIулакх а хинна дIаэтта дош эггара хьалха къоастаде хьежар Х. А. Акиев ва эрсий эскарца а болаш 1877 — 1878 шерашкарча эрсийтурецки тIем тIа дакъа лоацаш хиннача Къулбаседа Кавказа лоамароех вIашагIъехкача къамий формироваией социальни составеи обшеобразовательни боарамеи анализ еш йола статья хIанз рецензировани еча сборника тIа араяларца.

Н. А. Таваказина статья тIа ювц XVIII бIаьшере юкъенхачул тIехьагIен XIX бIаьшере юкъелхалехьен НохчгIалгIай обшестве классови къовсами дегIаахара проблема. УIла тIаяхийта йоагIаш да нохчийн гIалгIайн обшественни строе хьисап исторически дегIаахара бе-беча дагIашка белгалдара дешаех автора дувцаш а хIаьта иштта Нохч-ГIалгIайчене феодалий доалахьарча лаьттай боарамех йола теэне балха копара оттаяр а. ЛоархIаме да нохчийн гIалгIайн исторе чухь классово антогонистически обшествай социальни категорешка хьожача хана цо белгалдоахараш а. Цхьабакъда, «узденьь» яхача термине хьехьа цо белгалдоахараш оаха кхетадечох, диза дац хIана аьлча вай ювцача хана уденаш. Н. А. Таваказина яхачох, дукхагIа дакъе феодалий карарча бахача нахах ба. пачхьалкхен нахах а боацаш (81 — 82 оагI.). Иштта мара бакъ дац хьатIаэца йиш йолаш дац антиклассовни къовсама «керттера» «...» ирал Нохч-ГIалгIайчене доал деш хиначa кхыча къемех болча феодалашта дукьала хинна автора дувцар а (91 оагI.). Проблемаца лаьчача цу тайпарча нахьо нохчийн гIалгIайн исторе чухь классаши классови къовсами дегIаахара чухьара, керттера законоалерностш толхаярга кхоачаве тарлу.

XIX-ча бIаьшерен тIехьарча тIехь вахъ шераш нохч - гIалгIай юрта хиннача эксплуатацеи классови къовсамеи керттерча формашта хетаь я С. А. Исаева статья. Цунца дувзаденна Нохч - ГIалгIайчен историографе из дош тохкараш дукха бац. Цудухьа цу дакъе цунна карагIдаьнна хIама дика лархIа доагIа. Цу хана уж формаш белгальха Iевц из. царех дукхагIа льрхкабаш лех цо. Цхьабакъда, статья тIа я кIезиг-дукха дикагIа дукхIавала везаш йола моттигаш. Масала, XIX-гIа бIаьшере чакхйоалаш юрташ йоккхийла санна дола лоархIаме дош хьехадеча хана автора из дувз нах лоамашкара Iоъарабоахаш царизмо Кавказе лелаьча политикаца. кхы кIезигагIча лоархIаме доаца, вай крае нах бебар санна дола цхьаькха бахьан тергал а ца деш.

А. Н. Хасбулатова статья тIа дувц XIX — XX бIаьшеренашка Нохч - ГIалгIайчене хиннача социально-экономически отношенейи классови къовсамеи дешаш. ЧIоагIа безам тIабодаш ешалу 1904 — 1905 шерашка эрсий - японски тIема тIа дакъа лоацаш хиннача нохчийн черсийн говрабаьреша эрсий эскаре цу хана лийнначa порядкашта духьала льча восстанена хетаь фрагменташ, гетгара дика хьахьекхаб эггара хьалхара эрсий революци хилале хьалхагIа санна, иштта из йолвеннчачул тIехьагIа а Нохч - ГIалгIайчене лаьтта классови къовсам.

1907 — 1914 шерашка Тирка йисте классови низашдIахьа оттадара хетаьча Л. Н. Колосова статьяй белгалагIа йола оагIув я. цу тIа деша политически маIан дувцилехьа экономически хьала лоацца анализ еш хилар. Из бахьан долаш сборник дешачоа дикагIа бIаргагу цу хана Тирка йисте лаьтта чоалхане политически процессаш эггара хьалха вIашн къовсам лоаттабеча керттерча шин низо — революционни абсолютистско - монархически — «Вежарий Нобель» яхача фирмо хьоттабаьча «кхоалагIча» низо — либерально-монархически буржуазе низашта аьттув тийха хилар. Бакъдаь хьатIаэца мегаргдолаш да, крае керда революционни низ хьалхара эрсий революци чакх а яьна Россе централни райоиашкарчул дикка тIехьагIа мара айбеннабац яхаш автоло дувцар. Цхьабакъда, дунен хьалхара тIом болалуча хана Тирка йистерча классови низий соотношенех дола дешаш лаьрххIа дувцаш хилча, ца хьоахадеш дита мегаргдац 1912 шера бIаьсти йоалаш Нохчашкахьа пачхьалкха агентуро зазча IешаланагIа ахаркой восстани кийчъеш лаьтталга. Цу хьакъехьа вIаллагIа а илапза дагрдолаш дацар из дош хьалхагIа советски исторически Iилма тIа белгала аьнча, А. А. Саламова статья тIа гIоттадь хинна хиларах.

Бухеоцаш але доагIа белгалдаьха кхоачамбоацараш долаш дале а, рецензи еш дола сборник вай края дIаяхача исторически хавах дола керттера дешаш къоастадеча юкъедихьа дикка доккха дакъа хиларах. Цудухьа шеко йоацаш йола шийн дика белгалонаш — тематика шерей тайп-тайпарен хилар, дукхагIа йола статьяш тоъал лакхача болаве хилар, материал молтагIча ешачо дика кхетаергйолаш вIаштIехьъяккхар — бахьан долаш сборник ше кепа теха араьынача хьалхарча бетташке а наттахьа мара кийслуш доаца библиографически хIама а хинна дIаэттар. Бокъонца теша мегаргволаш да, тIехьагIа арадуврдола цу серех дола сборникаш а дашаргдараша безам кхы кIезигагIа тIа ца бодаш тIаэцархилар.

Х. АХМАДОВ,
Нохч - ГIалгIай исторе, социологе, филологе Iилма - тохкама института болхлой.

САЛОӀАЧА ДЕНОШКА

27 ДЕКАБРЬ

В. И. Ленина цIерагIча культура Дворец. 9.00, 12.00, 15.00. Кердача шера хетаь берий елка. 19.00. Кердача шера хетаь кагирхой салаIара сайре.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа культура Дворец. 16.30. Болх беш я машинаькъахой тIема а къахьегама а сийлен музей.

Химикий культура Дворец. 12.00. «ДоагIаш да керда шу» яха кердача шера хетаь берий утренник. 17.00. «Балха дикали эффективности аьрра партеи халкъои лоаттабу къовсам» яха лекци 18.00. Кердача шера хетаь дешархой бал.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 15.00. Болх беш я Iалам лорадара университет. 18.00. «Даьхенна, партена тха къахьегама совгIаташ» яха тематически сайре.

Клуб КИМ. 17.00. Кинолектори. «Дезали школех» яхача циклах йола лекци. 19.30. «30-нел совгIа шераш зеьнагарна» яха кердача шера хетаь сайре.

28 ДЕКАБРЬ

В. И. Ленина цIерагIча культура Дворец. 9.00. 12.00. 15.00. Кердача шера хетаь берий елка. 19.00. Кердача шера хетаь кагирхой салаIара сайре.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа культура Дворец. 15.00. Болх беш да «Къона ленинец» яха берий кинотеатр.

ФЕ ХИЛА

Машинаькъа переездашке наст-наста го йиш я укх тайпара ийслуш дола сурт: автомобилашта лакха тIабетта мукъ провоадех е лакха мовхьаш ца кхахьийта пхорагIа техача хIамаех тувслу, тIехьа йоагIача машинашта никъ дIа а къуалеш.

Хаттар оттсселлара лакха тIаьетта мовхьаш кхахьа мукъа йеннар малав е малагIа организаци я?

НаькъагIа лелара Правилаш тIарча № 186 йолча приказагIа Госавтоинспекцеца дагабовла беза мукъ тIаболаш а боацаш а машин арайолийташ хилча, нагахьа санна цун бустамаш лакхалла 3,8, шоралла 2,5, йIоахалла 20 метра тIехдале — тIехьа прицеп е ахрацея йола автопоезд, хIаьта шиъ е дукхагIа прицепаш йолча автопоезда — 24 метрал йIаьхагIа йоацаш яле.

Нагахьа санна лакха детте е деза мовхьаш тIадолча машиний маршрут машинаькъа переезде гIолла чакхйоалаш яле мукъ чакхбаккхале хьалхагIа переезда доал деча машинаькъа дистанцеца дагабовла беза. Из ца дойя, мукъ дIабахьа мукъа лургбац Госавтоинспекце.

Юрта боахама системе дукха моттигаш хул тракторашта тIехьайийчача соалозашиеволокушаща мовхьаш кхухьаш. Нагахьа санна цул маршрут машинаькъа переезде гIолла тIехйоалаш яле, наькъа дистанцеш дагабовла а Госавтоинспекцегара мукъа баккха а беза.

Укх тIехьарча хана аварешт дукха кхила яьмнай общественни транспорт седача а нах дукха гулбеначa а моттигашка. Цун бахьан да минут хьалхайоалар духьа сих а луш дIаэтта латтача наха водителаша машинаш тIасттар.

Старопромысловски шоссе гIолла М-21 № 00-83 ЧИР яха автомашин лаьлла воагIаш «12 трест» яха остановка йолча метте йиъна машин тIатехай Б. Т. Эльдарханова — «Консервплодоовощ» яхача объединене автотранспортни боахама директора.

Город Грозне вахача М. М. Темуркаева Ленина улицагIа тIехаш йолча кхаьча легковой автомобилана вагIаш 9-зза вIаштIардаьча цIеношта юхе 5 шу даьннача кIаьнка машин тIа а теха, из вийнав.

ДIадахача кIиратIа (18 декабрера 25 декабре кхаччалца) республика наькъашка 23 авари яьй 4 саг ве а вуаш, 17 сага човнаш а еш.

Нохч - ГIалгIай АССР МВД ГАИ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

27 декабрь

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Iуйранара гимнастика.
9.00 — «Гонза кульгаш».
9.55 — «Кодове название «Южный гром». Телевизионни художественни фильма 2 сери.
10.40 — «Шовна, дайи воанойи!»
11.10 — «Тха адрес — Советски Союз!» Одесски областа художественни коллективаш концерт. Одессера передача.
11.50 — «Дешара го».
12.35 — «Спортлото» 52-гIа тираж.
12.50 — «ЦхьагIо». Телевизионни журнал.
13.25 — «Музыкальни абонемент». «Къона исполнителаш». БССР операн балетан Пачхьалкхен академически Доккхача театра солист В. Скоробогатов. Передача дIахьу СССР халкъа артиста И. И. Петрова.
14.00 — «Эрмитаж». Франци 20 бIаьшеран живопись.
14.30 — Кердадараш.
14.45 — «Сат. Латта. Дуне». Передача дIахьу шозза Советски Союза Турпалча СССР летчика-космонавта В. И. Севастьянова.
15.30 — Советски музыка керда вагIонаш». Композитор Дмитрий Кабалевский.
16.10 — «Хьайбай дуне тIа».
17.10 — Мультфильм.
17.25 — Политически обозревателa Ю. А. Летунова дувц «1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалц а СССР» экономически социальни дегIайоалара керттера лостамаш» яхача парте XXVI съездага йолча КПСС ЦК проектах лаьца.
17.55 — СССР халкъа артистай И. Архиповай концерт.
18.40 — «8-гIа студи». Передача дIахьу политически обозревателa В. С. Зорина.
19.40 — «Дульсинея Тобосская» яхача телевизионни художественни фильма премьера, 1 сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Дульсинея Тобосская» яхача художественни фильма 2 сери.
22.50 — Кхаа эал драматически антерашa.
23.20 — Кердадараш.

9.30 — «ГургалI бетта сахьат».
10.00 — «ГIулакх ду Советски Союза!»
11.00 — «Могашал» Iилмани - популярни программа.
11.45 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа.
12.15 — «Безам ба шедар ха». Киножурнал.
12.30 — «Юртара сахьат». «Юрташ а 1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегIайоаларе керттера лостамаш» яха парте XXVI съе зга йола КПСС ЦК проект.
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «Стратеги риска». Телевизионни дукхача серей художественни фильма. 3 сери.
15.10 — «Городаши нахи» яхача циклера «Са город» яхача телевизионни документальни фильма премьера. Таджикски студе телефильма производство.
15.40 — Мультфильм.
15.50 — «Кинолюбителей клуб».
17.00 — «Шовна, къахьегама ветеранаш». Концерт.
18.00 — Дунен ма наьчка маьера панорама».
19.00 — Центральни телевиденеи Еррийгсоюзни радиои эстрадно-симфонически оркестро дIалокх Советски композиторий ма лей тематех йола фантази. Дирижер, СССР халкъа артист Ю. Силантьев.
19.10 — «ЦIенача дег тIара». Кировски областа Кирово-Чепецки районна юрта боахама къахьегамхоща вIашагIкхетар.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Московски Олимпиада седкъий» Хадам бу передача.
22.05 — Футбольни обозрени.
22.35 — Кердадараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — Телевизионни документальни фильмай программа.
8.40 — «Наьна шила».
9.10 — ЗИЛ завода культура ЦIен «Калинка» яхача «Сендарговий ансамбла концерт.
9.45 — «Эрсий къамаьл».
10.15 — «Iуйранара почта». Музыкальни программа.
10.45 — «Шахматни школа».
11.15 — «Iилмаи вахари».
12.00 — Осипова цIерагIча Пачхьалкхен академически Эрсий халкъа оркестра концерт.
12.50 — Телевизионни документальни фильм.
13.00 — Буркаша ловзача хоккее йола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Родина» (Киев).
14.45 — Iилмани-популярни фильм.
15.15 — «Са Даьхен салте».
15.45 — Международной цIагIа. Передача дIахьу музыкальни комментатора О. Добродеевс.
17.05 — Б. Шоу. «Цезари Клеопатреи». Телевизионни спектакла 1—2 серие.
19.15 — «Могашал». Iилмани - популярни программа.
20.00 — «Бийса даькъал хийла шун бераш!»
20.10 — «Красногорски лыжня». Лыжни спортах йола Еррийгсоюзни хьахам. МаIа нах. 30 км.
21.00 — «Iилман-популярни фильмай программа.
21.40 — «Барышня хулиган». Фильм-балет.

28 декабрь

I ПРОГРАММА

6.00 — «Ха».
6.40 — «Зарядка е дIаоттта!»
9.05 — Армени Пачхьалкхен камерни ансамбла концерт.

II ПРОГРАММА

8.00 — Телевизионни документальни фильм.
8.45 — И. Штраус. «Венски хьун фаьлгаш». — ДIалокх Центральни телевиденеи Еррийгсоюзни радиои симфонически оркестро.
9.00 — «АБВГДейка».
9.30 — Телевизионни документальни фильм.
9.40 — «Дунен халкъай кхолламаш».
10.10 — «ВIаргагIуйдар — тхоца хилалда».
11.10 — Фальг болча хьешагIа «Машайн Янтейн кердача шерара приключенеш». Телевизионни художественни фильм.
12.35 — «Шун дехарца вIашагIкхетар». Майкопарча дакхаи хIамаш еча комбината болхлой хаттараш ду жоп. Передаче дакъа лоацаш ба: КПСС Краснодарски крайкома секретарь Пономаренко, хьун а хьу чакхйиначa промышленноста министра заместитель Вешпаловский, СССР Миннеспрома коллеге член Алексеев, Еррийгсоюзни мебела института директор Бухтиаров, «Дружба» яхача производственни объединена генеральни директор Остапенко. Передача дIахьур — политически обозреватель Бецетов.
13.25 — А. П. Чехов. «Аьхке яхачa хинна драма». Телевизионни спектакль.
15.50 — «Бригадир». Грозненски студе телечиене фильм.
16.05 — Хетаю КПСС 26 чa съезда «Даьхе, хьа сийле сахо из иалена». Республикански самодеятельни искусства политически илле телевизионни конкурс.
17.15 — «Театральни афиша хьалхашка».
18.15 — Карельски телевиденеи радиои симфонически оркестра концерт. Дирижер — Чинкель.
18.45 — «Седкъий дагардер». Телевизионни журнал.
19.30 — «Кинозрителя спутник».
20.20 — «Бийса даькъал хийла шун, бераш!»
20.15 — Баскетболах йола СССР чемпионат. Кхалнаь. «Спартак» (Моск. обл.) — ТТТТ (Рига) Свердловскера передача.
21.00 — В. Моцарта. № 28 йола концерт. ДIалокх Тельберги Берлински симфонически оркестрои. Дирижер — Кербиг.
21.30 — «Дерриге а халкъа долча бераша». Документальни фильм.
21.40 — «Вай цкъаиа да, мамин». Телевизионни художественни фильм.

РАДИО

27 декабрь

6.10 — Дена вIаштIехьбаккхе безе хьайбаш Iаигара бахара болх. «ГалгIарча маш Iоте» Зарпешина (нохчий метт.).
6.55 — Ашараш.
7.15 — «Грозненский рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.22 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Къонал» яха радиожурнал (эрсий метт.).
10.15 — «Коммунизмага йода вай никъ». Радиокомпозици (нохчий метт.).
10.35 — Ашараш (нохчий метт.).
11.00 — «Музыка — дега хьоьбадер къаьлегам — дега лоIом бер». Передача (эрсий метт.).
11.40 — «Даим къаьна». Доккхачча лоттагIала вашаг Я. И. Винограде беседа (гIалгIай метт.).
12.10 — Кердача шера хьалхара белам. Радиокомпозици (эрсий метт.).
18.00 — Кавказа Iуйре.

Хоамаш

Тахан республике гIоллен Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш. Iуйрийна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш. малхбулехьара секунде 0 — 5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 5 — 10, Грозне 7 — 9 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

«Сердало» газета редакце коллективо чIоагIа кхала а хеташ кодам бу редакце болхлочунга Л. А. Сулеймановага цун наьна да

ДУДАЕВ
Хьамид Дудаевич

кхалхарах.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместитела — 9-24-03; бехктохкама секретаря — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмий — 9-24-07; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттеи деношка

СФ08402. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 6232.